

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Szekelyudvarhely

Az Udvarhelyi M. Ref. Collegium Thecajából

6688

F50. I.

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

ILL. COMITI.
DOMINICO.
TELEKI.
QVI IN JUVENTU.
TE ARMA PRO RE.
GE ET PATRIA FIDO.
FORTIQUE PECTORE
GESSIT.
MOX BELLI LABORES.
CUM FORI NEGOTIO PER
MUTANS PER. NOVE.
ANNOS. SECRETIS. CONSIL.
LII PATRII. FUNCTUS.
IN CLYTO. TANDEM COMI.
TORDA. PER. XX ANNOS
SUPREMUS. COMES.
FELICITER. PRAEFUIT. QVO
MUNERE. IN SIGNI. CANDO
RE. DEFUNCTUS. AMOREM
CONCIVIVM. OPTIMO. JU
RE. MERUIT.

NUNC. VERO. IN. BENE. QVAE
SITA. SENECTUTIS. OTIA. CUM
DIGNITATE. RECEDENS. MAXI
MUM. APUD. QVEMVIS. SUI. RE.
LINQVIT. DESIDERIVM.
GRATULETUR. OLIM. SIBI. PATRIA
CIVEM.
XENOPHONTIS. HUNGARI. NOMI
NE. ET. GLORIA. DIGNISSIMUM. SU
ORUM. NUMERO. HABUISSE.

EL-BUTSUZÓ,
BE-IKTATÓ, BÉ-KÖSZÖNTŐ
B E S Z É D E K
ÉS EZEKRE TETT
F E L L E L E T E K,

Mellyek a' Nemes Torda Vármegye Kormányjának
volt Fő-Ispányja' Széki Gróf

TELEKI DOMOKOS'

Kezéből,

Ujj Fő-Ispányja Torotzkó Szent-Györgyi Gróf

TOROTZKAI PÁL'

Kezéhez lett által-adása és által-vétele alkalmatosságával,
a' Nemes Vármegye' közönséges Gyűlésében

Tordán, September' 25^{kén} 1815^{dik} Éftendőben el-mondattattak,

EGY EMLÉKEZTETŐ ÁBRÁZOLÁSSAL,

Mellyel a' Nemes Vármegye Rendjei

Volt Fő-Ispányjokat

Ugyan azon alkalmatossággal,
meg-tíztelni kívánták.

K O L O ' S V Á R O N N.

Nyomtatott a' Reformatum Kollegium' Betüivel 1816.

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székegyháza hely

08087

Fő-Ispány Gróf Széki
TELEKI DOMOKOSnak
a' Nemes Vármegyéhez intézett
BUTSUZÓ BESZÉDJE.

Tekintetes Nemes Vármegye!

Hú! Ektendeje már, — Kedves vízfő-émlékezés annyi jól eltöltött időkre! — mi-
dön oly' szerentsés valék, hogy hozzás hív szolgálatom után, Felséges Fejedelmünk'
ezen Nemes Vármegye Kormányának reám bízása által meg-jutalmaztatni méltózta-
tott, — és nóha várkezném, ha azt mondanám, hogy addig mind szerentsétlen lettem
volna, (mert ha bár értenek-is igen sok gonoszok, de parantsolt az Ur Isten pihenő,
és közbe-közbe vidám napokat-is) azt mindazonáltal vallhatom, hogy azon a' napon
kezdődött sorsomnak fembentünőképpen jobbra fordulása, a' mellyen ezen Nemes
Vármegyének Fő-Ispányjának be-iktattattam vala, — azolta — kivéven egy néhány
valóban kedvetlen házi környülállásaimat, — de a' mellyekben nem késett a' gondvi-
selés megint meg-vigaftalni, — mind e' mái napiglan a' boldogok' sorába fámlálom
magamat. — Kedves dolog vala nékem mindjárt eleintén az, a' miről egykor így írék:

Kedves vala nékem, hogy ki-fabadultam,

A' Bürrőből, hol már éinte meg-avúltam, —

Hogy a' járókából ki-menekedhettem,

'S magamra-is jární már ereftettettem!! —

Kedves vala, hogy egy olyan Nemes Vármegyének lettem Elöljárója, melyben
az előttem volt Fő-Ispány Ur' bölts vezérlése által egyetértést, és jó rendet találtam,
melynek tsak fenn-tartása maradott reám. — Kedves vala annak tapasztalása, hogy a'
Nemes Vármegye' Rendjei által nem úgy, mint egy nyakokra vetett igazgató, hanem
jó éívvvel, és úgy fogadtattam, mintha köz egyetértésből kértének volna-ki magok-
nak Kormányozójoknak; — ilyen kedvező környülállások között vévén által a' Kor-
mányt

mányt, könnyebb vala a' kötelességnek vitele, mellyet egész meg-elégedéssel víftek-is vala, ifiabb lévén, annak terhét birom-is vala; — de nehezedeni kezdének az idők, 's azokkal együtt az Administratio-is, — szükség vala a' jó segéd-társakra, és ferenstém vala ezekhez-is, kiknek velem egyetértésekkel, és munkás fáradozásokkal, még mind úgy foly vala a' Szolgálat, hogy ezen Nemes Vármegyec más Nemes Megyéktől hátra nem marada; — Következék az Insurrectio, az ennek ki-állításával egyben-kötött terhekkkel; — Vadász állítás, Károly Hertzeg' Regimentje' fel-állításá' segedelme, — Lő-fekerek, és tereh hordozó Lovak, Kotsisok, Béresek, Vágó marhák' ki-állításá, Tyrozás, és Capitulánsok' ferezése, Naturának a' rendes mértéken feljül való fel-hajtása — ennyi tereh együtt el-hordozhatatlan lett volna Vallaiman, ha jó Segéd Tíft társaim, és feles-ezekkel kezét fogott Birtokos Uraknak, — kivált az Insurrectio' fel-állításá' alkalmazhatóságával, mind fáradhatatlan munkásságok, mind rézfzerént nevezetes költségeiknek meg-tételek által, nem segittetem volna, melynek következése lön, hogy Insurgenseink mind hamar, mind jó kézülettel állának-ki, mind hogy az Országban az Elsők közzé fámláltatnának; — a' több fenn-említett Tárgyakra nézve-is másoknál hátrébb nem maradánk, a' felett a' terhek alatt egyenességet követő Tíft-társaim egyenességgel oítván-fel azokat, a' Nép meg-nem romla, én-is még mind meg-felelheték kötelességemnek; — De el-következének a' terméketlen eftendők, — az éhség, — a' ki-vándorlás, — fogyni kezde a' Népnek ereje, fogyni a' fegyver viselésre alkalmas Személlyeknek fáma, — azonban még-is a' terhes Hadi környülállásokra nézve, nem tágittattatván a' füntelenül folyó Katona állítás, Vecturák, Dolgosoknak nagy mértékbe való fel-hajtása, — mindezek el-kedvetlenítének, egésségem, és eröm fogyatkozni, és a' terhes munkálkodásra annyival inkább elégtelen kezde lenni, hogy életemnek el-tölt feles eftendei-is, érzőképpen magokkal hozták az el-gyengülést. — Illyen környülállások között, a' szolgálat' hátramaradásának, és annak-is eleje vételére, — nehogy a' nem tehetés, nem akarásnak vétettetvén, hozzás hív szolgálatom alatt mindég fenn-tartott betsületemet vénségemre gyalázat váltsa-fel, — Hivatalomról le-mondottam. A' ki eddig ezen lépésemet kárhoztatta, bízom, hogy ezeket így értvén, meg-igazítja. — Felséges Urunk alázatos kérésemet meg-halgatván, méltóztatott-is kötelességem' további viteléről kegyelmesen fel-oldozni, és helyettem újj, — nállamnál mozgóbb, és minden tekintetben érdemes Fő-Tíftet rendelt-is, a' kinek Bé-iktatása csak hamar majd meg-lézen, és a' kihez ferenstét nem tsak reménylek, hanem buzgó fívvvel-is óhajtok a' Nemes Vármegyének; — nem akarok pedig azon előttem holtig betsben maradandó jó

dó jó éivességéről a' Nemes Vármegyének, mellyel hozzám eleitől fogva viseltetett, el-felejtkezve, és háládatlanúl mozdúlni-ki Székemből; — melyre nézve — éivemnek leg-buzgóbb éizésivel közönöm, mind az Uraknak, kedves vólt Tíft társaimnak, mind az egész Nemes Vármegyének, hozzám egész éolgálatom' ideje alatt bizonyított éives jó Indulatjokat, véllem egyetértéseket, és azáltal nemtsak a' Nemes Vármegye, hanem az én éemélyem bersülletének-is fenntartását, — egyézersmind magam sem mervén állítani, hogy hozzás éolgálatom alatt mint ember, ne hibáztam volna, és tsak azt érezvén lelkemben, hogy hibáim nem voltak éántéándékosok, sem bizony magam interésém alatonul való kereséséből nem éármoztanak, mindazoktól, a' kik akár éeméllyekre, akár ügyekre nézve, magokat általam meg-sértetteknek tanálják, botsánatot kérek! — és kérem kövessék az Idvezítő példáját, 's az Uri Imádságban foglalt hagyamását. — Én rééemről bizonyossá tééék mindeneket, hogy ezen helyről, senki ellen, semmi neheztelést, semmi botéut magammal el-nem víéek. — Végre ajánlom magamat a' Nemes Vármegye', 's Tekintetes Tíftség' éivességébe, barátságába, védelmébe. Légyen az Urnak áldása mindnyájokon, és mind végig, — a' leg-tíftább, és leg-buzgóbb indulattal óhajtom!!! —

Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Fő-Notarius
MEZEI ISTVÁN
Urnak

erre-a' Nemes Vármegye' Nevében mondott
BUTSUZÓ BESZÉDJE.

*Méltóságos Gróf Ur,
Leg-jobb Fő-Ispány Uru nk!*

Fel-tetfzett tehát, és ímé — e' mái nap az, mellyet Nagyságod ugyan régólta óhajtott, de a' mely ezen Nemes Vármegyét, ámbár egyfelől örömmel, másfelől mindazonáltal méltó szomorúsággal borította-el; — Ez a' nap tetfzett-fel mondom, e' mái nappal, Vármegyénk' egére, — vidám, és szomorú, 's egygyaránt érzékenyítő történet! —

Szemlélni amott egy nagy lelkű Vezért, ki minekutánna a' Ditsösségnek mezején nagy Böltességgel vezérlette Népét, — meg-fáradva az életnek terhei alatt, ki-terjesztett karokkal sietett a' tsendes nyugalomnak édes kebelébe, és arra nagy megelégedéssel el-is jutott; — itt egy felid igazgatásnak hosszú nyugalomával boldogított köz Társaságnak, szeretett Elöljárójától butsuzását hallani, — avagy nem élvre ható érzemények-e? —

Ugy vagyon Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur! Nemes Hazánk Fő-Fő Rendjeinek, és nagy érdemi Hazafijaknak jelenlétekkel díszített ezen fényes öröm-Innep az, mellyen Nagyságodat Nemes Torda Vármegyének fámos ektendok' le-folyta alatt nagy Böltességgel viselt Kormányát, a' magános életnek csendes nyugalomával fel-cserélni szemléljük. —

Valóában egy fényes győzedelemnek Innepe ez, midőn a' valóságos érdem, a' Ditsösségnek közorujával meg-jutalmaztatva, tér vízfá a' meg-elégedésnek kebelébe. —

Egy — a' maga nagy lelkének minden tehetségeivel köz házonra fülerett Méltóságos Férjfiu, ki a' maga munkás életének zöldellő 'sengéjét, a' vitézlő Rendnek Zászlója alatt, — majd annak meg-érlelt gyümöltseit Országunk' Fő-Kormányja mellett, és ezek alatt szerzett bölt tapasztalásaival ki-pallérozott lételének eddig el-tölt minden szempillantatait, Nemes Vármegyénk igazgatására, — és így egész betses életét szeretett

retett Hazájának hasznos foglalatjára éntelte vala; — már mostan egy csendesebb révpartra siet; — és böltsen meg-gondolván — mennyi sok vižontagságokat, és zürzavaros nyughatatlanságokat állott légyen-ki a' virtus, — a' valódi Böltsnek példája érént már mostan azt keresi, minémü foglalatosságokat adhasson munkás életének a' tsendes magánosságban! 's minekutánna életének nagyobb, bizonynyára jobb részét, a' közönséges Társaságnak áldozta-fel, már mostan annak hátra lévő napjait a' maga, és magáéi éámára böltsen használni törekedik; — Kitsoda volna azért, a' ki a' Napnak terheit ki-állott munkásnak estvéli tsendes nyugodalmát sajnállaná, mellyet ő nékie a' fáradtság oly' édessé tézen? Ezen Nemes Vármegye valójában maga nagy érdemü Elöljárójának illyetén Jubiläumában annál nagyobb örömmel kíván részt venni, mentől betesebb ő nálla annak élete, mellyet az Egeknek Ura mind eddig meg-tartani kegyelmes volt.

Le-follyának tehát, — és imé mely hírtelen — azok a' éerentsés éftendők, mellyek éázadokra terjedni méltók valának! — és itt éakada-el azon Aranylántz, melly egy nagyra éületett bölts Vezérrel Nemes Vármegyénket egyben-csatolta vala! — esmét meg-üressült egy Hérósnak Széke, mellyet Nagyságod tökéletesen bé töltött vala. —

Kitsoda képzelheti maga valóságában, mely sok terheket, nyughatatlanságokat, és kedvetlenségeket kelletik azoknak ki-állani, kik egy köz Társaságnak Kormányja mellett ülnek! de a' Hazának éeretete fel-buzdítván azoknak nemes éiveiket, semmi nem tetfik előttük el-viselhetetlennek, hanem rettenthetetlen bátorsággal éállanak éembe a' nehézségekkel, minden akadékokat félyül múlt böltsességek. — Tekintsünk vižzá tsak a' közlebből le-folyt húz éftendőkre, mellyek alatt egész Europa a' leg-kétségesebb környüállásoknak éüntelen való éélvéféitől nyughatatlanittatik vala: hány ezer 's meg ezer Kőéirtokkal meg-rakott Tengersé vala ez tsak ezen Nemes Vármegye köz igazgatásának is? — de a' bölts Kormányos, a' Hazának buzgó éeretetétől lelkesítettve, nagy lelkének tántoríthatatlan bátorsága, és munkássága által, ditsösségesen ki-kerülte a' fenyegetődző Örvényeket: nem éenvedett itten hajótörést sem a' Fejedelemehez tartozó feddhetetlen hívség, sem pedig a' Hazának éeretete, mindenik azon tsendes rév parton állapodott-meg, mellyen őtet a' bölts Igazgató vezérlette.

Ugy vagyon, — a' nagyra éületett lélek éámban sem vézi a' könnyü dolgokat; — a' nehéz munka magasztalja-fel a' virtust, és mentől több nehézségeknek meg-győzésében mütatta-ki erejét, annál nagyobb ditsösséggel jutalmaztattatik-meg —

Mélián éerentsésnek mondhatta tehát magát ezen Nemes Vármegye-is, mely egy illyen hív, és tapasztalással bővölködő bölts Kormányosra, egy ily' nagy lelkü Vezetőre talált vala, kinek igaz Hazafiui egyenes éive, atzél tüköre vala az övéinek, — igazság éerete.

Éretete nem engedte-meg a' vízfá vonásokat, és a' békételességnek böltsen határt vetett. — Az ő édes Atyái Éretete egyaránt terjedt-ki mindenekre, felid tekintete eleibe senki nem ment rezkető lélekkel, 's el-sárgult ortzával, és az előll egy nyomorult sem tért vízfá vígaftalás nélkül. Így Éretelte egészen a' közzóra, nem csak nagy lelkének minden tehetségeit, de saját vagyonjait sem kíméllette; sőt valaholott azt a' közzónak vagy előmenetele, és hafna, vagy díze kívánta, örömmel nyujtotta-ki kezét az Áldozat tételre, és ebben-is tulajdon példájával ment előll a' maga Népének. — Mindezeknek rugója pedig nem a' múlandó jutalomnak reménysége, vagy a' Ditsőségnek főmju kívánsága, hanem a' Hazának buzgó Éretete vala, melynek csak magában-is bővséges örömevel meg-elégedve, a' fényes Titulusokat kívánni, soha sem törekedett. — Így nyerte-meg közönséges Éretetét, — így érdemlette örökre meg-maradandó háládatos tífeteletét Éretett Népének! — és mint a' munkás terméket őfőzel, csak azután sietett-el a' nyúgodalomra, minekutánna mindeneket gazdagon rételetett édes gyümöltseiben.

Nem tsuda hát, ha ily' Éretett Fejüinktől való meg-válásunk, főmoru érzéssel elegyíti e' máj napnak örömet, melyet csak az ő nagy tetteinek háládatos emlegetése, és egy boldog jövendőnek, 's egy hasonló nagy lelkű Igazgatónak kellemetesen tsirázó reménysége tehet tökéletessé. —

Nemes Torda Vármegyének nemes érzésű Hazafiai! érdemes Tífviselői Kar! — Esmérjük-meg eddig a' törésen állott el-felejtethetlen Örállónknak hozzánk való jussait, és az ő tölle vett jótéteményeket, hűségesen, és háládatos u'sorával vízfá fizetni törekedjünk.

Nagy az áldozat, és jótétemény; nagy légyen tehát annak jutalma-is; — a' ki Hazáját boldogítani törekedett, annak nagy neve halhatatlanságot érdemel, el-romol pedig a' márvány, semmivé lézen az értz, és az emlékeztető oőlopokat az idő el-mor'sálja! a' mi főveinkben em-lünk azért oőlopor; — által-adjuk a' késő maradéknak-is Éretett Fő-Ispányunknak kedves emlékezetét. —

Boldogok légyenek az ő magános életének tsendes napjai, me főkre terjedjen azoknak határa; — az ő neve nevedjék az emberi Nemzet' korain kerekűtől, és a' késő időkről mefőzűnzen hangoztassa vízfá azt a' háládatos maradék!!!

V. Notarius

UGRON ISTVÁN Ur'
BUTSUZO BESZÉDJE.

Mint mikor a' joltévő Nap az Égről el-tűnik, — a' mezőnek jó érzésű Lakossai egyfelől sajnálva nézik, hogy a' homály miként borítja-el azt a' szem előtt, másfelől pedig jótéteményeire vízfű-émlékezve, örömmel telnek-el, úgy, hogy a' sajnállás, és jó vízfű-émlékezés egyben-elegyedvén — a' éomoruságnak egy édes érzése fogja-el lelkeket; éppen ilyen érzéssel van mostan ez a' Nemes Vármegye Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur, midőn a' Nagyságod' bútsut vévő hangjait hallja, — midőn azon fir. hangot, mely Nagyságodat, mint Atyai Elöljárót tollunk el-éakasztja, — éomoru rebe-géssel le-erefékedni látja. — Hűz boldog éftendők' el-telése után le-tézi Nagyságod azon Kormányt, mellyet a' Hazának háznára, az emberiség' bétüilletére folytatott, és ez a' Nemes Vármegye halgató közönettel, 's áldást esdekelve néz arra az útra, mellyen Nagyságod, mint Tisztviselő — a' mi szemünk előtt el-tűnik. —

A' tisztességes érzések, a' háládatosságnak ézent zavai soholt inkább nem ézeretik ki-ömölni, mint a' Közönség előtt: ez az indulat nyitja-meg az én nyelvemet, hogy a' Nagyságod Tisztviselői Horizonjának határát a' háládatosságnak virágjaival meg-hintsem.

Nintsen bajossabb, mint egy nagy Közönségnek Kormányján ülni. — Az emberi indulatok egymással ellenkeznek, és magokban kielégithetetlenek; — a' sok felől fuvó ézelek mellett-is, hajóját egy okos Hajós könnyen kormányozhatja, úgy hogy az a' sok közzül tsak egy directiot végyen magának, — de annyiféle sok ezer emberi indulato-kat úgy igazgatni, hogy abból a' Közönségnek jova jöjjön-ki, ez az, a' mi a' valósá-gos Férfi ézet meg-próbálja. — Az Egoista mindenütt igazságot képzel, és praten-dál magának, és az Egoismus mindenütt tanál magának okot a' békételenségre, tehát úgy közölni a' dolgot, hogy az emberi erőtelenség-is ne nyomattassék-el, még-is a' mit az igazság, a' mit a' józan okosság, — a' mit a' Haza, és természet Törvényjei kívánnak, sérthetetlen maradjon; a' ki az emberi éivet nem tsak theoriából, hanem praxisbol-is esméri, meg-vallja, hogy az egy nagy terhe a' közönséges Tisztviselőnek. — Ugy képelek én egy Elöljárót, mint egy közép pontot, melyben a' Társaságnak min-den bajai, minden sugárai egyben gyűlnek, ott' égető, és világosító erővel bírnak, és az egészét képzelhetik. —

Az emberi indulatoknak harmóniába hozásával, úgy jelenik a' Fő-Tisztviselő, mint ember, és Philosophus, de egy más kerületje-is vagyon néki, a' melyben úgy jelenik-meg, mint Hazafi, és ez a' fő — Hazafi — koronája az emberi névnek, — a' privatus, — az egygyes ember, tsak szívében hordozhatja a' Hazafi érzéseket, és a' józan principiumokat, de a' Kormányon ülő Fő-Tisztnek vagyon módjában azt realizálni, és praxisban venni. — Szerentsés Polgárok! a' kiket a' Sors arra a' helyre választott-ki, hogy Hazátoknak főlgálatok!! — a' belső Rend, és csendesség fenn-áll, mert az igazság ki-főlgáltattatik, a' vétek a' maga truttzó Triumphussában megakadályoztatik; a' hamisság meg-fégyenítettik, a' Törvények betsben, és félelemben tartattatnak, — már csak itt-is meg-közönhetetlenül haznál Hazájának a' Fő-Tisztviselő; — Ezeken kívül a' hól a' kisebb Társaság, a' nagyobb köti egyben magát, — az hól a' Status' kerekci egyben-fogóznak, hogy a' nagy machinát reguláson forgassák, itt egy okoson tett plánumnak ki-vitelében, egy napi munka által, sokszor száz éftendőt tezen hozzá a' Nemzeti lételhez; — a' Thronustól fogva a' kunyhóig mindenütt bé-folyása vagyon, tekintete, és hazna a' Fő-Kormányon ülőnek. — Ha valahol helyes az a' mondás, hogy az ember egy szép teremtés, helyes bizonyosan ott, a' hol a' fíve a' Közönségnek ügyét, és boldogságát magában hordozza, és a' hol kívántatik, áldozatokat renni virtusnak tartja. — Valamint az Épületnek fő ereje, és szépsége a' szép oőlopokban áll, éppen így a' Polgári Társaságnak is ereje, 's díze, a' de-ék Tisztviselőkben, — le-rogyik e' nélkül a' szép alkotmány, és el-veőti a' maga dízeit, sőt minekutánna az Épület az idő' Törvényjei ézerént ruinába mégyen-is, a' meg-maradott oőlopok mutatják-meg annak régi méltóságát, így éintén minekutánna valamely Társaság, a' Nemzeti életet ki-élte, az ő Tisztviselőinek deréksége fenn-marad, és aból ítéltetik-meg a' Társaságnak kisebb, vagy nagyobb betse. — A' mit ma a' Historiából ézeretettel olvasunk, a' mit ott betsüllünk, azok azon valóóságos derék embereknek cselekedetei, a' kik a' Közönségnek főlgáltak, annak terhét viselték, és annak javáért áldozatokat tettek.

Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur! — az igaz indulat kevés, de egyenes főkat keres magának: — a' bé-végzett Érdem Tízteleter von magára, és ézeretetet vízen-el magával: — Im az egész Vármegyének fíemei, mellyekben örökös Tízteleteknak, ézereteteknek csalfaság nélkül való könnyei reménnyel Nagyságodra vagynak függeőve!! — 's háládatosságoknak ezen zállogat nyujtják. (*) — A' le-folyt 20. Éftendőt éolli-

(*) Ezen alkalmatossággal által-adta V. Notárius Ugron István, el-batsuzuzott Fő-Ispány G. Teleki Domokosnak az emlékeztető Ábrázolást.

Éllítom Én-meg, hogy a' mái nap eleven ifúsággal viritsen Nagyságod felett: — az Akták' porai közzé bé-temetett, de nap Fényre hozott Igazságok, — az oltalmazott Ártatlanság, — az Özvegyek, és Árvák háládatossága, — az a' sok Jó, mellyet Nagyságod ezen Nemes Vármegyével tett, — ezek a' leg-Ézebb Ékesen Éllók, és ezek Éllanak az El-válás' napján helyettem!! — — — Sokat ezek közzül tsak a' Mindenható fontolhat-meg igazán, de a' Nagyságod nemes Lelke ezt érzi, és ez elég jutalom!!! —

Mikor Xenophon, a' ki éppen olyan nagy Katona volt, mint Bölts, öregségére a' Seylloni Jószágában meg-vonta volna magát, hogy az utolsó órát tsendességben ott várja-bé, sokszor meg-látogatták ötet hajdoni Barátjai, és Tíftelői; beÉédjéből ott-is a' bölts Politicát tanulták, és Lelkek újj Tüzet kapott, a' Haza' Éeretetére; — Ezt a' példát Nagyságodban tökéletesen fel-tanáljuk: — Ifúságának egy réÉében a' Csata' mezéében igyekezett Nagyságod a' Haza' Borostyánjait meg-Érdemleni, azután Xenophoni tsendes Lélekkel magát Vármegyénk' Kormányjára, és annak boldogítására alkalmaztatta: most már, mikor az Élet, és a' Halhatatlanság közt lévő Köz kitsinyedik, igyekezik a' hátra lévő betses rövid Éempillantatokat, Háza' kedves kebelében tölteni. — Mi ott-is Éeretettel, és tíftelettel fogjuk Nagyságodat fel-keresni, Nagyságodtól a' Közönségre Tanuságot venni, Nagyságodtól Hazánkat okoson Éeretni, és Éolgálni tanulni — Az Isten áldja-meg Nemzetünket azzal, hogy a' Nagyságod' példája ifiadjék-meg sokszor közöttünk. — Egy oly' Éivet, mely Vallásához buzgó, Királya'hoz hív, Felebarátjaihoz Éelid, és igazságot Éerető, egy olyan Éivet, a' millyen a' Nagyságodé, kívánok Én minden derék Magyarnek. Az Isten tartsa-meg a' mi Nemzetünket, és adjon módot abban, hogy az erköltsi Culturának útján nagyra nevékedjék!! — az Isten tartsa-meg a' mi kegyelmes Királyunkat! — a' mi Felséges Uralkodó Házunkat, melynek Éelid, és emberi igazgatása alatt Nemzetünk újj életet él!!! —

Fő-Bíró Gróf
KEMÉNY MIKLÓS Ur'
BESZÉDJE.

Nemes Vármegye' Nemes Rendjei!

Quis desiderio sit pudor, aut modus tam chari capitis, cui justitiæ Soror incorrupta fides, nudaque veritas quando ullum invenient parem? — Így föllitotta vala-meg hajdon Róma' kedves Énekesse a' maga Barátját Quintiliusnak halálakor, és így föllitlak-meg Én-is titeket Nemes Vármegye' Nemes Rendjei! kedves Fő-Ispányunk' el-válása-kor. — Ha tsak egy napnak-is, melyben vagy egy meg-elégedett kedves órát éltünk, sajnáljuk el-enyéféését, mit kell éreznünk akkor, midőn egy sok éztendőig tartott boldog Epocha végén élve, azon Atyának halljuk butsu fővait, ki boldogságunknak ézköze vala. — Vízjá-futni elménkel azon el-tölt időkre, és annak minden pontjaiban látni az Atyát az árvák között, a' vígaftalót az Özvegy mellett, a' Barátot a' zenvedökkel, az Örző Angyalt az ártatlanul el-nyomattakkal, — az igaz Bíró a' Törvény Székben; — a' Hazafit a' félvézek között; — látni mondom mind ezeket, és ezeknek Teleki Domokosban lett el-veftését nem síratni, — az lehetetlen. — Nem es-mérte az ötet, a' ki a' mí bánatunkat kárhoztatná: — nem tudja az, mi légyen egy jó Atya, a' ki fájdalmunkat méltatlannak mondaná; — igazak a' mi könnycseppjeink! — méltán folyhatnak ezek!! — follyanak-is!!! —

De — mit cselekvém? — hát illő-é a' meg-fomorodotraknak bánatját nevelni? — illő-é a' meg-keseredett fívek' sebjeit újra fel-faggatni? — nem! ezt Én nem tselek-fem, sőt inkább vígaftalást keresve — botsánatot kérek, ha fiui érzékenységem' Attya el-veftésén való bánatját igen mérészen öntötte-ki. — Vígaftalást keresni? — nagyot ígértem! — de bíztat a' Horatius' fava: Durum sed levius fit patientia, quid quid corrigere est nefas! — ezt mi-is el-mondhatjuk, de mintha a' jelenvalókra nézve is némely kedvező Képeket látnék, mintha éppen ezen ferentsétlen meg-válásban némely nyomai tetzenének a' ferentsének; — úgy vagyon, nem vagyunk mi el-hagyattatva, rendelt a' Mindenható nekünk vígaftalásokat; — keressük-fel azokat, és haftnáljuk!

I.

Mi lehet kedvesebb — a' Kötelesség' tellyesítése után való nyugalomnál? — Örvend az útnéző, midőn egy nyugvó pontra tanálva, el-hagyott útjára vissza-tekint, — millyen kedves érzéssel van teli, a' Hajós, midőn a' kívánt rév partra meg-érkezik, és ő millyen Mennyei érzés foghatja körül a' mi kedves Atyánkat most, midőn életének egy nevezetes pályáját el-végezve, tsendes nyugalomra tanált! — vissza tekint ő az el-töltekre, eleiben tűnnek ifjúságának Ektendei, könnyűnek érzi magát: ártatlan mosolygás vézi körül ábrázatját; látja magát délleg paripáján, látja a' Tántzolókat között, kedves érzés fogja-el őtet, mert ő tisztán használta ezeket: — el-fut elméjével a' Katonák' sorai közzé, tsínosság, és rendtartás különbözteti ezek között, Férfiai bátorság van el-rejtve eleven femeiben, és felid meg-fontolása egygyezteteti benne a' Katonát a' Polgárral. — Egy más EPOCHÁ nyílik-meg' itt előtte, a' Katona rabságban esik, a' kis gyermek meg-gyözi a' Férfiát, Férfé, Atyává válik. — De halgatok erről, mert a' halál sokszor zavarta-meg az örömet, hanem ő Keresztény volt, és az ő Hite meg-tartotta őtet: a' viszontagságok kézik a' Férfiát. A' mi Emberünk új pályához kezd, látja itt magát, mint Tisztviselőt, foross lántz fémek kötik hozzája Tiszt-társait, de ezen lántz fémek az ő kezei között Ró'sa kőzörűvé válnak; pontosság, meg-kímélés, nyiltéivőség különbözteti, tsendességgel lépik előre, és ennél fogva vissza soha se; — meg-jelenik, mint Itélő Bíró, méjj bé-látás ül a' homlokán: egyik kezében igazság, a' másikban irgalom; — nyitva vagynak femei, de ő ezekkel nem a' fémelyt hanem a' dolgot nézi, — de mi jelenik-meg ott? — a' kedves Haza' tsendes Oltára látzik, — egy Férfiu közelget hozzája, — kékes pántzélján lövések látzanak, — le-öldi azt, — az Oltár' lábaira tézi, — el-akar menni, — egy Cserfa Kőzörű vézi körül homlokát, és az Oltáron ezen fók látzanak: *est et Fidei tuta silentio merces.* — Elmerül ezen Képben az Öreg, csendes érzés fogja körül, és ímé a' jó cselekedeteknek jutalma, a' nyugalom jelen vagyon! — ne irigyeljük mi ezt tölle Nemes Vármegye' Nemes Rendjei! örvendjünk inkább, hogy az, a' kit mi fereztünk, nem ragadtatott-el végképpen tölünk, él ő még, és tiszta boldogság vézi körül életét; — oh! — éljen-is !!! —

II.

Vigasztalásunkra lehet másodszor az-is, hogy a' mi Öregünk pályafutását úgy végezte, hogy annak folyamatja miatt mindenektől fereztetett: Szép bizonyosságai ennek a' fémekben lévő könny cseppek. — Szerette őtet Uralkodója, ferezték Elöljárói, fe-

rették alattvalói. — Az ő réft vevő Lelke meg-nyerte a' érentsétleneket, egyformálag tsendes magaviselete meg-éelidítette a' tüzes Ifiakat, a' Törvényhez éabott magaviselete, helyre hozta a' renderleneket, 's állandó caractere kedvessé tette a' jók, és igazak előtt; — éerette a' Földmivelő, mert Gazdát látott benne, betsülte a' Polgár, mert a' éép mesterségeknek pártfogója vólt, és tisztelte a' Nemes, mert Hazafira, meg-fontolt lépésü jó Hazafira tanált benne; — olybá lehet nézni az ő Életét, mint a' Kormányja alatt vólt Vármegyéjén kereftül folyó Marosnak vizét; — tisztán indul a' kiforrásából, pá'sintos, és virágos partok között folyó kitsiny korában, el-jut a' köéiklák közzé, sebessen rohannak belé a' Havasi patakok, vadok azok, de tiszták, és az ő sebességek a' marosban tsendesedik, nevededik a' maros, ki-jön a' köéiklák közzül, sík mezőre kap, próbálják a' zavaros patakok meg-motskolni, de ő a' földi réfeket le-rakja a' fenekére, és így a' zavarosokat-is meg-tisztítja, — így — annyira meg-nevededik, hogy Hazánk' Hajóit tsendesen viheti, 's Boldogságát nevelheti; — így nevelte ő is annyira Vármegyéje' Boldogságát, egyességét, az-által erejét, hogy Hazánk' Constitutioja bátran nyugodott karjaik között. Szerette azért ötet minden, — kedves vólt mindenek előtt, — ne örvidenénk hát mi annak, hogy a' mi Öregünk a' leg-éebb jutalmat, a' Közönségnek tizta éeretetét meg-nyerte, ne örvidenénk-é annak, hogy vizont ő-is minket éerelve válik-meg? nagy vígáétalás ez Nemes Vármegye, hogy mi tsendesek lehetünk, hogy ötet semmivel éántéándékkal meg-nem bántottuk, és bátran éemei közzé nézve el-mondhatjuk: — Atya! tekints gyermekeidre, éeressed őket, mert ők éeretnek Téged' !!

III.

Leg-nagyobb vígáétalásunk lehet pedig az, hogy ő nem éúnt-meg munkás lenni magára, és reánk nézve-is, — egy éép Pálya nyílt-meg élötte az emberiség iránt kisebb circulusban, de sokkal közelebbről munkálódni, haza telepedik kedves Szüléinek lakhellyére, oda tér vizéá, hol gyermeki ééztendeit el-töltötte; — minden bokor, minden forrás esméretes élötte, mindeniknél kóstólt ő kedves örömöket; — oh be éép ézés gyermeki lakhellyünkre vizéá térni, és éppen azon ártatlan ézéseket vinni vizéá, mellyekkel onnan ki-indultunk vala; — oda tér vizéá, hol munkásságának leg-nagyobb leleit adta Férfi korában, akár merre fordul udvarában, maga kezének munkáját látja: — itt egy gyümölts fa mutat ültetőjére, amott egy virágos tábla Kertéééére, — most nagy bajjal épült Udvarából néz-ki éántó földjeire, majd a' hegyen mérézen által-vitt forrásnál csendesesen elmélkedik, boldogúl él ő itt, mert tudja, hogy meg-elégedett kezek dolgoz.

dolgoztak ezen, és vidám szemek kértek áldást a' gazdára. — Oda tér vízfá, hol boldog alattvalói ki-terjesztett karokkal várják, — szép kerület ez, és nem esméri az a' falusi örömöket, a' ki erre nem vágyik, — itt még az indulatok szinte ártatlanok, a' természet a' maga együgyűségében, de a' maga tisztaságában vagyon, ezeket vezeti a' cél felé, tántorgó lépéseiket egyengetni, szenvedéseiket enyhíteni, gyönyörű érzés! ezeket boldogokká, jókká, virtuosokká tenni, mennyei kötelesség, de mennyei jutalom vár-is reája, mely annyival édesebb, a' mennyivel tsendesebb, — oh — mintha látnám, hogy köszönik a' Mindenhatónak, hogy ötet nékiek vízfá-adta, mintha látnám hogy tojonganak ezek a' vízfá térő édes atya körül; — Istenem! óhajtom atyámat nállunk megtartani, de midőn ezeket láttam, boldogságától nem-kivánom el-húzni: maradjon ő ott, kóstolja cselekedeteinek jutalmát, — Te pedig légy áldott, hogy ötet meg-áldottad, légy áldott, hogy minket-is meg-áldottál, mert ő ugyan meg-élt Fő-Ispányunk lenni, de Atyánk volt, 's Atyánknak fog maradni ezután-is, mi hozzá el-mehetünk, bajainkat velle közölhetjük, és ő nem hágy minket Tanács nélkül; — ő el-távozott mint Fő-Ispány, de vízfá tér, mint Hazafi-Társ, vízfá, mint Vármegyénk' Tagja; — együtt fogja vellünk védelmezni Hazánk' Constitutioját, 's honnyi szabadságunkat; — ő példa adónk, ő Barátunk lézen!! köszönjük hát Uram, hogy ötet közöttünk meg-tartottad, tartsd-is-meg, és töltsd-bé a' jót óhajtok' five' kívánságait, — tedd áldottá ötet, tedd boldoggá házi kerületében, nyújtsd hozzára élete' follyását, és hátra lévő napjait, tedd a' meg-elégedés által rövidékké; — Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur! a' mivel befejeztem kezdetem, a' val bé-vegezem, és ezt adom még hozzá: *multis Tu bonis flebilis discedis, nulli flebilior, quam mihi.* Te voltál az, a' ki alatt ezen Nemes Vármegyében szolgálni kezdettem; Te vezérletted ifui indulatomat, Te esmértél engemet, és ennélfogva Te igaz Bírám, jó Pártfogóm voltál, — Én benned az Atyát éretem, de a' Hazafit tiszteltem; sokszor örvendettem én néked, és sokat köszönök én néked, légy hát bizonyos, hogy tiszteletem meg-győződésen fundálódván, örökös lézen. — Atyám! — Elöljáróm! — Hazafi-Társam! Élj boldogul, élj hozzason, éress Engemet, mert oh — Én éretlek Tégedet!!! —

Gróf
TELEKI DOMOKOSnak,
mint Instellator Commissariusnak
BESZÉDJE és AJÁNLÁSA:

*Méltóságos Gróf Cs. K. Kamarás Fő-Ispány Ur,
Tekintetes Nemes Vármegye' Rendjei!!*

Boldogságra rendeltettünk az Örökkévalótól, boldogságra törekedünk, vágyódunk a' böltsőtől fogva a' koporsóig, de hányadik az a' fámlálhatatlanok közzül, a' ki annak meg-nyerésével ditsekedhetik? — Én leg-alább — akár a' fent, akár a' külső Historiákat tekintsem, tökéletes, és állandóul boldogokat soholt nem tanálok. — Ama nagy hitű Pátriárcha az Ábrahám, a' maga idejebeliék között fejül emelkedett vala másokon, az igaz Istennek esméretében, fővetségesse lett az Örökkévalónak, ígéreteket nyert az iránt, hogy nagy Nemzetség' Attyává lézen, 's ezeknél fogva Boldognak tetűik vala nékem, de midőn fel-jegyezve olvasom rolla azt-is, mi módon foűtatik-meg egy Farao által kedves Sárájától, mimódon parantsoltatik, hogy l'sákot meg-áldozza, oűtozattnak tanálám őtet-is a' halandók' köz vagyonyjából, a' ferentsétlenségéből, és nem mondhatom egész boldognak. — Mó'sest, ama válaűtött Szolgát mennyire nem méltóztatta vala a' Seregek' Ura, fűnről-fűnre láttatta magát velle, egy nagy Nemzetnek Vezérjévé, szabeditójává, Törvény'adójává, Vallás' tanítójává tette, — csudatévő erővel ruházta-fel; — tiűtelettel, és bámulással olvasom az ő viselt dolgait, és midőn a' nagy Lelkűségnek — az Istenhez, és az igazsághoz való nagy feretetének a' köz jó' elő-mozdításában való tántorithatatlan buzgóságnak oly' eleven bizonyságait látom az ő életében, a' boldogok közzé fámlálom őtet. — De másfelől midőn látom, mi módon küűködik a' háládatlan Néppel 40. eűtendők alatt a' puűrtában, midőn olvasom végre felölle, hogy a' réjjel mézzel folyó Kanahánt csak méűűire láthatta, de abban bé-nem mehetett, sajnálom az ő sorsát, és hiűjánosnak tanálom az ő boldogságát. Dávid — az Istennek fűve ferént való embere, Salamon, a' leg-boldogabb az emberek' fűjai között, két nagy, és ditsűsűeges Királlyai az Isten' Népének, — midőn olvasom, mi módon pallérozódik alattok az Izrael, erűssedik a' Nemzet, gyarapodik az igazság, fű-

lidűl-

lidülnek az erköltsék, egyfóval, boldogittatik a' Társaság, boldognak mondom Dávidat, és boldogabbnak Salamont, — de másfelől, midőn meg-ujjúlak emlékezetemben azok a' borzafító Tragædiák, mellyek a' Dávid Házát néhány ízben setét gyászban borították, midőn olvasom a' Náthán Prófétá' fenyegető szavait: *a' Fegyver soha ki-nem fakad házádból.* Midőn képzelem az Absolonnak, az engedetlen pártos Fiúnak támadásán, 's esetén kesergő Dávidat, midőn azt olvasom Salamonról; *miel meg-nem őrizted az Én követtségemet, és az Én rendeléseimet, el-fakasztván el-fakasztom tölled az Országot, és adom a' Te Szolgádnak.* Midőn ezeket mondom fontolóra véfem, boldogoknak őket-is éppen nem állithatom. Hogyha pedig a' külső Historiákat vi'sgálom, ott találom ugyan nagy számmal a' hatalmas Uralkodókat, erőszakos Hódóltatókat, a' nagyra-vágyó Hérosokat, látok közöttük sokakat, kikben a' Nemes Tűz fel-lobbanván, — a' bátor, és rettenthetetlen szív fel-emelkedvén, halhatatlan emlékezetre méltó Történeteket vittek véghez, csudállom-is virtussaik, távol-is vagyok attól, hogy kárhoztatnám őket, de ha boldogságokról ítéletet kellene tennem, talám én-is a' Crézus-ról meg-kérdeztetett Solonnak az Athénaebéli Tellust, Nagy Sándorral a' hordóban lakó, és így kevés nélkül fűkölködő Diogenest, a' Kertész Abdolonimust, az eke' szarva mellől Consulságra, Dictatorságra hívott Római Quintiusokat nevezném elébb boldogoknak, mint némely kevély képzelődésektől meg-röfegedett vért ontókat, kik a' Népeknek, és Nemzeteknek azért ültenek nyakokra, hogy azoknak vérekkal hízlalják magokat, nem pedig, hogy boldogítói légyenek a' Társaságoknak. — Nem voltanak-e tehát boldogok az emberek között? — csak vágyódhatik az ember a' boldogságra, de azt tellyességgel nem érheti-e el? — Én erre nézve úgy ítélek, hogy a' tellyes boldogság csak a' tellyes tökéletességnek következése, 's minthogy senki sem tökéletes az emberek között, senki egészen nem-is lehet boldog; — de ellenben a' milyen mértékben tökéletes volt valaha valaki, abban a' mértékben boldognak-is állítom azt lettnek lenni; — a' tökéletességet pedig nem a' gazdagságnak, kintsnek szerzésében, nem a' múlandó gyönyörűségeknek vadászásában, nem a' ki-elégíthetetlen nagyra vágyásban, nem a' munkátlán, és tunya nyűgodalomban helyheztetem, nem! hanem onnan mérem, ki mennyire boldogította az embereket, és az emberi Társaságot, — ki — mennyire törekedett erőss Lélekkel, tiszta indulattal azon a' helyen, melyre ötet a' Gondviselés állította; — az Igazságnak, a' Virtusnak Országát erőssíteni, a' köz-jót virágoztatni, a' hasznos Törvényeknek fenttségét tiszteletben tartani, — az ügyefogyottakat, gyámoltalanokat az el-nyomattatástól oltalmazni, — és már így ítélvén a' boldogságról, úgy tanálok, hogy eleitölfogva sokan voltak boldogok az emberek között, mert az Isten

mind

mind a' maga válaftott Népe, az Izrael között, mind a' pogány Népek között támaftott nagy Lelkü Mó'se'seket, tizta zivü Dávidakat, buzgó Néhémiásokat, Esdrásokat, támaftott Titusokat, Nervákat, Trájánusokat, Antoninusokat, kik gyönyörüséget tanáltak az emberi Nemzet' boldogításában, és annálfogva gyönyörüségei-is lettenek az emberi Nemzetnek, a' mint a' nagy Fridrik is írja *Telles furent des Grandes Heros Tus, Marque Antonine les delites du genre humaine*. De boldogok voltak a' Nemzettségk-is, az okos, felid, igazságot keretö, 's igaz ügyekben alattavalóikat fegyverrel-is vitézen oltalmazó ilyen Uralkodók alatt. — Ezen talpköven építve, méltán boldognak nevezem már e' mi kis Hazánkat-is, a' melynek ama nagy Báthori István, Báthori Kristóf, Botskai István, Bethlen Gábor uralkodások alatt olyan ereje, 's ditsössége vala ugyan, hogy az a' komzéd Népek, és Tartományok által-is bétiben tartatának, de majd időről-időre hanyatlani kezdé, az egyenertlenség, a' Fövebb embereknek nagyravágyása, egymás-alá áskálása, Töröknek, Tatárnak bé-jövetelére, rablására, égetésére, pusztítására útat nyita, a' Hazafiaknak fegyverét egymás ellen forditá, és a' hajdon virágzó állapotban volt Nemzetünk utolsó inségben pogány Despotizmussa alatt nyög vala, azonban meg-éáná a' nagy kegyelmü Szent Ur Isten, és arra hajtá ezen Magyar Izraelnek zivét, hogy ki-vetvén nyakából a' Töröknek vas jármát, magát a' Felséges Austriai Háznak elébb védelme, azután uralkodása alá — egy szabad Nemzethez illő feltételek mellett adná, — mely azon időbeli Ditsö Eleinknek, 's ezen okos és kerentsés lépést ezközlött Hazánk' Nagyjainak nem kis ditséretekre folgál, söt meg-érdemlik, hogy hamvaik a' késő Maradék által-is áldattassanak; — azólta Ellenség földünket nem kóborolja, nem rabolja, pusztítja, csendes békességben élünk, a' tanulásnak, pallérozódásnak, mesterségek folyamatjának útjai nyitva vagynak; — a' földnek mívelése elébb-elébb halad, Törvényjeink kerént ítéünk, 's ítéltetünk, és ha vagynak-is némü-némü sérelmeink, kezes azoknak orvosoltatások iránt Felséges Fejedelmünknek Atyai kegyessége; — hittet petsételt bizonyossá tétetetésünk, 's áldott légyen a' nagy Kegyelmü Szent Ur Isten érette; — áll még Össeinkről reánk maradott Constitutiónk. Nem lehet pedig ugyan tagadni azt-is, hogy nyom még egy kerentsétlenség, 's a' sokféle okokból következett vagyunkánknak mérték felett lett meg-fogyatkozása, mellyet *ugyan* az idegenek nem hífnak, söt azért, hogy Nemzeti éokásunk, 's indulatunknál-fogva nemtsak falatunkat oztjuk velek, hanem oly böven gazdálkodik némelyikünk nékiek, hogy rövidségével esik, e'felett, minthogy látják némely gondolatlan Hazánk-Fijainak, 's Leányainak mérték felett való czifrálkodásokat, pompázásokat, még gazdagoknak

goknak, el-tett kintsel bíróknak tartanak, de mik ugyan az elsőtől fogva az utolsóig érezzük a' valóságos fegénységet, melynek azon-kivül, hogy sokféle fogyatkozásokat szenvedünk, még az a' keserősége-is, hogy a' Felebarátunkal való jó tételre, a' közjóra 's nevezetesen Felséges Fejedelmünkkel a' mostani terhes hadi körülállásokban való segítésre — úgy, a' mint illene, 's a' mint az örökké hív volt Magyar Élv most is óhajtaná, tehetetlenekké lettünk, de nem kell el-csüggedni, *Fortuna opes, non animum auferre potest, non si male nunc, et olim sic erit*" él a' Magyarok' Istene Ő adta volt, a' mit el-vett, Légyen-meg fent akarata!! — Féljük, feresstük tellyes Élvünköl, tellyes Lelkünköl, és minden erőnköl, feresstük Felebarátunkat, mint mi magunkat, kérjük a' ferenst, a' mint maga tanított, semmit nem kételkedvén, a' mi mindennapi kenyerünket add-meg minékünk ma, és bizonyoson mind azt, mind egyebeket, a' mik-re igaz szükségünk vagyon, meg-nyerünk; a' mi Mennyei Sz. Atyánknak gondja lévén mi reánk, az Idvezítő' fava ferenst fellyebb az Égi madaraknál, kik nem fánznak, nem vetnek, 's még-is tápláltatnak. — De már vízfő-térek a' fean-emitett, 's Hazánk-nak a' Felséges Austriai Ház' uralkodása alá jövedelekor, ennek boldogságot ezközlő akkori nagy Férjfiakra: Nem lehet kétségben hozni, hogy azok, a' kik a' meg-írttak ferenst a' Népet boldogították, annak jóvült sorsában részt ne vettek, 's annál fogva boldogok ne lettenek volna, sőt bizony látható még Maradékjakon-is az *Úrnak áldása*. Imé Hazánknak két nagy oázisa, Hazánknak, és a' Királynak egyaránt hasznos Hivői! ezek a' két ki-potolhatatlan kintseink, a' Magyar Izraelnek mind Lovagai, mind Szekerei,, Jó Gubernatorunk, és Cancellariusunk, azok között a' Nagy emberek között egyik Bánffy Györgynek, a' másik Teleki Mihálynak nagy érdemű Unoka Gyermekai „Fortes generantur fortibus et bonis,” — Vajha a' nagy kegyelmű Szent Ur Isten, mint hajdon az Ézeiás Király' életét 15. évtendővel meg-nyújtotta vala, ezeknek-is betses, és hasznos életet még hosszas időkre meg-nyujtaná, lelki, és testi erejekben meg-tartaná!! — Neve hos nostris vitiis Iniquos ocior aura tollat!!! — És imé! ezen említettem Teleki Mihálynak később Unokái között — a' harmadik egymásután, a' kinek ma ferenstéje vagyon ezen Nemes Torda Vármegye' Kormány-ját, mellyet hajdon nagy érdemű Űke Apja is igazgatott, által-venni — ritka ferenstés körülállás — a' melyben *előbb* Méltóságos Gróf Királyi Kamarás újj Fő-Ispány Ur, igen kedves Ötsém, Tégedet tartalak boldognak, és ugyan nem méltán-é? — mert akár Felséges Fejedelmünk által lett újjabb meg-tiszteltetésed, akár azon tágos mezőt gondoljam-el elmémbe, a' mely ezen szép ki-terjedésű Nemes Vármegyének sokképpen

való boldogítására előttem nyitva áll, akár azt, hogy egy olyan Nemes Vármegyének lettél Elöljárója, a' mely ugyan maga jussait, mint illik-is a' Nemes Vérhez, meg-tartja, de törvényes függését-is, a' mellyel tartozik, nem fogja meg-tagadni Tölled, a' Segéd V. Tiszt Urak pedig mind értik kötelességeket, mind elég buzgók annak hiven való vitelében, és így a' nehéz környüállásokban-is csak azt nem fogják tellyesíteni a' mi nem tellyesithető, — akár azt gondoljam-el végre, hogy a' mit óhajtottál, elnyerted, nem lehet, hogy boldognak ne nevezzelek, egyébaránt *Rebus angustis animosus, atque fortis appare, sapienter idem contrahes vento nimium secundo Turgida vela* — Másodszor magamat nevezem, a' minthogy valójában érzem is boldognak, a' ki ilyen kedves Atyámfijának, kinek Fő-Király-Bírói Hivatalába lett bé-iktatása' alkalmazhatóságaival — az Elizéus Próféta' szavaival: *Él az Ur, és a' Te Lelked, el-nem hagynak Tégedet*" meg-is esküdtem vala, adhatom-által a' Kormányt, a' kire nézve nem lehetne már nekem olyant felelni, mint hajdon Cresus felelt vala Cambyzesnek: *Tu quidem Cyro genite non videris adaquandus esse Patri, quippe cui nondum est filius, qualem ille Te reliquit*" — midőn hív Szolgálatomnak 49dik Ezentendejében meghalgattatván alázatos kérésem, 's Felséges Urunk annak további folytatásától kegyelmesen fel-öldözni méltóztatván, magam helyett ifiabb, 's nállamnál többre érkezhető Elöljárónak adok helyet, a' ki már hozzás, 's terhes hajókázásom után elérhettem a' rég' óhajtott csendes rév-partot, és ha éintén meg-kell-is vallanom Boetiussal: *Jamque venit prope-rata malis incipina Senectus, et dolor etatem jussit inesse suam*, — de meg-elégedéssel mondhatom már Horatiussal: *Stet quicumque potens Aula Culmine lubrico, me dulcis saturet quies!!* — Harmadszor: Valóban boldognak tartalak Nemes Torda Vármegye, midőn oly' Fő-Ispányt nyertél Felséges Fejedelmünktől, a' ki kebeledben nevedett, közönséges Gyűléseiteknek eleitőlfogva való gyakorlásáról esmér Titeket, de Néktek is lehetett az ő jelességeinek, Vallásos, egyenes, dologban bé látó — jó Hazafi voltának esmerésére jutni alkalmazhatóságtok, melynélfogva ötöt, midőn a' Haza' belső csendessége' fenn-tartására az ezen Nemes Vármegyebéli Nemesség-is a' Fegyverfogásra meghivattatott, ennek Alsó Kerülete a' fel ült Nemességnek Vezérének, annakutánna az egész Nemes Vármegye — Ország' Gyűlésére Követjének, majd ennek végzetével — ugyan a' Nemes Alsó Kerület' részéről fel-állittatott Insurrectionalis Permanens Deputationnak Elölülőjének válaftotta, — a' ki Nemes Aranyos-Székből előbb mint Administrator, azután, már három ezentendeje el-múlt, mint Fő-Király-Bíró, meg-tanulta igazgatni a' Kormányt, nem tanulja az igazgatás' mesterségét Ti rajtatok, mint némely ifiu Orvos, a' ki míg belé-jön mesterségébe, egy néhányat úgy orvosol, hogy ellene panaszt nem tehen;

tehen; — a' ki régi tör'sökös Nemes Vértől vévén fázmozását, tudja a' Nemesi jus-
nak betsét, és azért annak bizonyosan mindég hív Ör-állója-is lézen, — a' ki gazdag
Vas-Bányáiból szerzett tapasztalásánál fogva tudván, hogy a' kemény darabos köveket-is
meg-lehet olvaftani, a' Libertast a' Licentiától meg-külömböztetni nem tudó, vagy
még inkább egyben-zavaró darabos fíveket, 's vad indulatokat meg-lágyítani, 's törvé-
nyes függésben tartani mind érri, mind el-sem-is mulatja, — a' ki maga-is volt árva,
's ha éintén az Atyát egy bölts, és példás jó lelkű Apja helyett való Bátyja ki-pó-
tolta-is, de az édes Anya apolgatásai' kellemeit semmi ki-nem pótolhatván, tudja az
árva' sorsát, 's annak ügyét magáévá fogja tenni, — a' ki hogy többeket elé ne fám-
láljak, Ősi Czimerében hordozván az eke vasat, és búza fejeket, pártját fogja a' fán-
tó vető, és az élelmet véres verejtékével kereső fegénységnek, Czímeres Persétjét
soha olyan Rendelésre nem nyomja, a' mely a' fegényt el-nyomja; — követni fogja
egy esméretlen, de jó gondolkodású Vers' szerző' im' — e' fozait:

Ah — kíméld a' fegényt Birtokos Hazafi,

Hízem ez ember-társ, az Urban Atyafi!

Ezek' verejtéke szerzi Bársonyodat,

Gyakran nem érdemlett Fő-Hivatalodat,

Ezedet, gögedet, pompás aétalodat,

Fényes Lak-Házadat, drága Buturodat. —

És imé mennyi boldogságot fám-lálék-elé Nemes Torda Vármegye' Rendjei, mely-
re fámot tarthattok Méltóságos Gróf Királyi Kamarás újj Fő-Ispányotok' igazgatása
alatt! — mely hogy állandó legyen mind reátok, mind Kormányozótokra nézve, nem
kell egyéb, hanem értsetek egyet, fogjatok egymással kezét a' köz jó' elő-mozdításá-
ban, — e' felétt *aquam memento rebus in arduis servare mentem non secus in bonis
curetisque solcite, ne procax libertas civitatem vestram aquis florentem Legibus mi-
sceat* — Közönségesen pedig e' máj napon ez örömnök napján mi illik jobban mind-
nyájunknak fájában, mint ama bölts Tanáts:

Latus in præsens animus quod ultra est

Oderit curare, et amara lato

Temperet risu, — nihil est ab omni

Parte beatum!!! —

Adja a' nagy kegyelmű Szent Ur Isten mindnyájunknak áldását, hogy légyünk
továbbra-is, és sírunknak féléig boldogok, a' midön más sokkal nagyobb, és olyan bol-
dogság fogja az eddiglenit fel-váltani, a' millyent fém nem látott, fül nem hallott,
és az embereknek gondolatjuk sem ér-fel. —

Bé-iktatott újj Fő-Ispány, Gróf
TOROTZKAI PÁL Ur'
BESZÉDJE.

az Instellator Gróf, és Báró Commissarius Urakhoz

*Méltóságos Gróf, és Báró Fő-Ispány,
's Bé-iktató Biztos Urak!*

Tekintetes Nemes Vármegye!!

Imé! — másodszor revém-le Hitemet, a' mely tsak petsétje az én velem fületett, 's tsaknem csecsemő koromtől fogva belém oltatott Felséges Királyomhoz való feddheretlen Hívségemnek, 's Hazámhoz való forró szeretetemnek! — meg-petsételte ez azt, 's a' mit eddig-is fentül meg-tartottam, még erősebbé, 's életem fogytáig állandóvá téti, meg-tanúltam én azt még gyermekségemben, a' mint mondám, hogy nem lehet senki jó Hazafi, hogy a' Királynak igaz Hive ne legyen, 's nem a' Felség' igaz Hive, a' ki a' Hazája' szeretetéről nem buzog: — az Isteni bölts gondviselés kötötte a' Királyt a' Hazához, 's az Hazát a' Királyhoz, 's ezt egymástól el-választani, nem lehet, az Uralkodó Felség e' szeret és a' Haza nem két különös Test, hanem a' Király Feje, és Attya az ő Népének, 's a' Haza Tagja az Uralkodónak, vagy Gyermekai a' Hazafiak, — vallyon már mellyik Fő volna az, a' mely érzéketlenül szenvedné Tagjai' metzését, vagy vallyon mitsoda fenés Tag az, a' mely a' Fő' bántódását fájdalom nélkül ki-állaná? — vagy mellyik Atya nézné-el — bé hunyt szemmel gyermeke' véfedelmét, vagy mitsoda mostoha Gyermek volna az, ki Szüléi' szeretetsétségéhez hidegvérűséget mutatna? — így a' Király, 's Haza közt ha az egyik gyengül, a' másik' boldogsága is csorbúl, és ennél fogva meg-sértené az a' Felséget, a' ki az Uralkodó előtt Hazája' ügyében alázatos tisztelettel az igazat ki-mondani nem mérészlené, 's balúl ítél az, a' Haza' szeretetéről, ha az Uralkodó Felség' lényeges jussait valaki fejegetni bátorkodnék, nemes tüzzel nem védelmezné, — valóban egy jó Uralkodót szolgálni szabadság, 's annak nem engedni állortzás rabság, 's hogy Ciceroval éljek, ha minden dolgokat elménkel, 's gondolatinkat meg-circálunk, úgy tapasztaljuk, hogy minden Társaságbéli kötelességek közt egy sincs nevezetesebb, 's kedvesebb, mint a' mellyel

mellyel Hazánkhoz tartozunk, úgy, hogy jollehet kedvesek Szüléink, gyermekeink, Atyánkfiyai, Barátink, de az Haza mindenféle kedvességeket, 's minden feretetet magába foglal' 's még azt-is ígéri Cicero, hogy a' kik a' Hazát segítik, 's annak jóvát munkálják, bizonyos helyek van az Egekben kézfelve, hogy ott örökké boldogul éljenek. Vagy Valerius Maximus Római Dictatorral szóljak: Hogy annak (t: i: A' Haza' feretetének mellyet mindig egynek értek a' Királyi Felséggel) az ő Méltóságának még az-is, a' mi az Istenek' akaratjok vagy végezésekhez hasonlítottatik, a' Szülék' tekinteté', vagy hatalma' erejét alája-veti, az Atyafiak között való feretet-is önkéntes, 's egyenes indulattal igen helyes, 's méltó okból annak enged, azért t: i: hogy fel-fordulván-is egy egyes Házi állapot, azért a' Haza bántódás nélkül fenn-maradhat, de ennek fel-forgatása, vagy romlása mindenek házi Isteneik, vagy-is házaik' puftulását húzza maga után" Ezeket így tudva eleitölfogva egyben-kötöttem én ezen két egyé-vált Sz. Kötelességeket, 's tökéletesen-is mindig azon igyekszem, hogy jó Udvari, hogy jó Hazafi, 's jó Hazafi, hogy jó Udvari lehessenek, — és ezután-is soha meg-nem fűnöm úgy munkálkodni Felséges Uralkodónk' folgálatja' elő-mozdítását, hogy a' más főbb czélom a' Haza, 's abban ezen Tekintetes Nemes Vármegye' jova legyen, 's mivel tudom én azt-is, hogy valamint a' Sas egyaránt járja, 's hasítja a' Levegőt, úgy az értelemmel fel-ruházott embernek-is mindenütt az egész Világ Hazája lehet, azért Socratessel Világi, vagy-is inkább Világ' Polgárja-is lézek, de ez nem rekefti, 's nem fojtja-meg a' született, vagy neveltetett Hazához való feretetet, sőt élefti azt, mivel az minden relatioknál, 's kötelességeknél erősebb, azért, hogy egy fő-
 val ki-tégyem a' Királyomhoz való hívségemet, 's az Hazámhoz való feretetemet, hogy magyar vagyok, soha el nem felejttem, 's örökké az maradok; ezen érzéstől lelkesittetve fogok én tehát most-is ezen Tekintetes Nemes Vármegye' Kormányozásához rendeltetvén, Hivatalomhoz, melynek el-nyerése újabb érzése az Ő Felsége' irántam való Atyai kegyelmességének, újabb bizonyysága Elöljáróim kegyesen bennem helyezettett bizodalnoknak, 's újabb öftön arra, hogy az Ő Felsége iránt való hívségemet, a' Haza' folgálatjára való magam' fel-fentelésével özve-kaptsolván, kettőztetett erővel az Ő Felsége folgálatjának, 's a' Haza' boldogságának elő-mozdításán való iparkodásommal meg-bizonyithassam. Elöljáróimhoz való háládatosságomat pedig azzal kívánom bizonyítani, hogy bennem vetett bizodalnokra magam mind inkább-inkább érdeemesíteni kívánom, és hogy kegyes várakozásoknak meg-felelni törekedem az által különösen, hogy ezen már igazgatásom-alá bízott Tekintetes N. Vármegye' irántam való jó indulatját-is meg-nyerni tellyes tehetségem férént igyekezem, 's ez az én

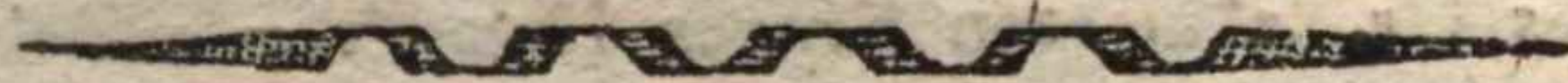
tisztelet-

tiztelettel való kérésem a' Méltóságos Gróf, és Báro Fő-Ispány, 's bé-iktató Biztos Urakhoz, hogy ezen fel-tételemet méltóztassanak Elöljáróink által Ö Felségének, és magoknak Elöljáróinknak-is bé-jelenteni, 's ez által Ö Felsége' Atyai kegyelmességét, 's Elöljáróink' kegyességeket továbbra-is ki-nyerni, meg-gyöztvén a' felöl, hogy én ezt nem tsak szóval ígérem, hanem hogy meg-állója-is lézek, azt tselekedettel-is bizonyítani fogom, mellyet annál bátrabban fogadok, hogy egy olyan érdemes Főnek vagyok követője, a' kinek példája mindég szemem előtt volt, és lézen, 's a' ki oly' számos éztendők alatt ezt minden lépésével a' Felsőbbség' meg-elégedésével, az igazgatása alatt lévőknek kedvességekkel bizonyította; — Senki nints' a' ki ne értené, hogy itt a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány, 's bé-iktató Biztos Urról szólok, a' ki már mineküránna ifjuságától fogva betses életét a' Status' szolgálatjára szentelte volna, egy részét ugyan a' Katonai szolgálatban, azután a' Fő Kormány-Szék mellett, 's végre 20. éztendőktől-fogva ezen Nemes Vármegye' Igazgatásán; 's mindenütt meg-külömböztett érdemmel töltötte-el, 's már most a' magától kívánt, 's nyert nyugalomra jutván, mezzéről fogja a' Világ' tengere' hánykódását szemlélni, azzal a' tökéletes megnyugovással, mely a' Lélek' nyugalma, hogy a' Felséges Uralkodó' hívsége, 's Hazza' szeretetéből folyó kötelességnek mindenekben meg-felelt, 's a' jókhoz jó, 's a' nétalántám lehetett roszakhoz-is engedelmes volt, — Szerentsés vagyok Én tehát, hogy ily' példát követhetek, de szerentsés azért, hogy már másodszor adódik az a' szerentsém, hogy Hivatalomban a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur által iktattattam-bé, másodszor is tehát nemtsak ezen bé-iktatásom által bizonyított, hanem több hozzám való gráciájáért is, mellyeket egyébként vizontagolni módom nints', méltóztassék az én háládtos Tizteletemet el fogadni azon buzgó kívánságommal együtt, hogy érjen a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány, 's bé-iktató Biztos Ur Kedvessei' karjai között számos, és jó éztendőket, 's érje-el a' Világi állapot' azon leg-kedvesebb részét, a' Jók' méltó jutalmakat a' késő vénségbe-is, hogy Kedvessei, Attyok' érdemes nyomdokát követvén, azoknak szerentsés állapotjokban sokáig gyönyörködhessék, 's méltóztassék Engem' meg-nem ítélni, hogy Én békességes jószágával vizzá-élvén, újjabb, meg újjabb kérésimmal nyugalma' tsendes rév-partjában bé-férkezni törekedem, 's ott alkalmatlankodom azzal a' meg-nyerését reménylő kérésimmal, hogy légyen ezután-is a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur mind nékem, mind ezen Nemes Vármegyének az, a' ki volt eddig, ti: ti: bölts Tanáttsival út mutatónk, 's tartson ezután-is gráciájában, 's jó emlékeztében; ez ugyan külön-külön szívből jövő szó, de még-is, mivel mindennek szívéből

szármó-

fűszerez, úgy az Én, és az egész Tekintetes Nemes Vármegye' egyes fele, hogy e-
 zen Nemes Vármegyének a' Méltóságos Gróf Ur édes Attya volt, és azért nekünk
 soha a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur' érdemei, 's kedves emlékezete éivünk-
 ből ki- nem fog törödni. — Szerentsés valóban az, a' ki a' barátság' tiszta karjaitól vezé-
 reltethetik; — ilyen szerentsés vagyok ezen mái napon, a' midőn ezen új Hivatalom-
 ban a' Méltóságos B. Fő-Ispány Ur által iktattattam-bé, Engemet a' Méltóságos B.
 Fő-Ispány Urhoz nem csak az Atyafiság, hanem a' mi annál drágább, 's többet ér,
 az igaz barátság köt egyben, a' melynek egy bizonyos tanubizonyságát mutatva a' Mélt-
 óságos B. Fő-Ispány Ur azzal, hogy egyik bé-iktatóm lenni méltóztatott; — hozzás-
 volna, úgy-is mindenek előtt tudva vagynak, a' Méltóságos B. Fő-Ispány Bé-iktató
 Biztos Ur' érdemeit elő-fámlálnom, 's azáltal fémérmetességét-is meg-bántanám, — lé-
 gyen elég a' többieknek el-halgtatásával azt az egyet, 's mind ezt magában-foglaló ér-
 demét emlegetnem, hogy a' Méltóságos Bárá Fő-Ispány Bé-iktató Biztos Urban, egy
 Királyhoz hív, egyenes éivü igaz Hazafit tisztelünk; — reám nézve pedig elég érdem
 az a' Barátság, a' mellyel a' Méltóságos Bárá Fő-Ispány Bé-iktató Biztos Ur-ra nézve
 dítsekedhetem, — méltóztatassék ezt továbbra-is fenn-tartani, 's nekem meg-engedni, hogy
 ezután-is — ezen előttem életem' fogytáig tartó betses névvel élhessek; — éljen a' Mélt-
 óságos Bárá Fő-Ispány Bé-iktató Biztos Ur boldogúl, szerentsésen, 's érje-el Kedves-
 seibe azon Boldogságot, a' mellyet éive önnön magának kíván, 's tartsa-meg velem
 együtt ezen Nemes Vármegyét-is jószágában !!! —

A' más Bé-iktató Biztos' — Méltóságos Bárá Fő-Ispány'

K E M É N Y I G N Á T Z Ur'

B E S Z É D J E.

Méltóságos Gróf, és Fő-Ispány Ur,

Tekintetes Nemes Vármegye' Rendjei!

Az ilyen díkes Hivatalok' bé-iktatások alkalmatosságával' nem volt szokásban eddig,
 hogy az Iktató Biztosok mind ketten Beszédet tartsanak, és ezen már régebben gya-
 d
 korol-

koroltrattott Rendtartást nekem-is meg-kellene tartanom, de engedjen-meg nekem a' Méltóságos Fő-Ispány Ur, — engedjenek-meg a' Nemes Vármegyének Tekintetes Rendjei, és szabaditsanak-fel Engemet arra, hogy Én-is azon örömemet, mely fivemben vagyok, főval-is nyilatkoztathassam-ki, a' több ektendöktől fogva gyakorlott Atyafiságos barátság, és homfédtség, Just adnak nekem arra, hogy Én azt kívánhassam, mind a' tsak most bé-iktatott Méltóságos Gróf, és Fő-Ispány Urtól, mind a' Tekintetes Nemes Vármegye' Rendjeitől, hogy a' főllást netsak kérhessem, hanem azt meg-is engedjék, mellyet áthatatoson reménylvén, hogy a' már meg-mondott okokból meg-nyertem, ezen reméységtől lelkesítettve, tovább-is bátorodom folytatni igen rövid Bezedemet: —

Ha a' fényes és Termézetben lévő minden Plántákat nevelő Nap úgy menne-le, hogy annak fel-tetfzéséhez az emberi Nemzetnek több reménysége nem lehetne, nem hibázom, ha azt bátorodom állítani, hogy az életre való nézve azok a' kétségben e-séssel küzködnének: Ha a' ferzett Kintsek úgy el-enyézdnének, hogy azokhoz hasonlókat, a' jövendő idők, még a' következőknek-is nem ígérnének, talám kevesebben volnának, a' kik azoknak meg-ferzésében fáradoznának: Hasonlóképpen, ha a' Fiak az A-ryáknak, az ifiabbak a' korosobbaknak következői nem lehetnének, a' természetes rend fel-fordúlna, és az meg-nem áthatna. — Ugy rendelte azt-el a' Termézet, hogy azok a' magok rendes útjokon e' ferént folydogaljanak, a' Nap a' Napot, a' Kints a' Kintset, az ifiabbak a' korosabbakat, idő ferént válttagassák-fel, — Bizonysága ezen állításomnak ezen mostani örvendetes környüállás-is, a' mikor már sok ektendöktől fogva foglált nagy érdemü Fő-Ispányja ezen Nemes Torda Vármegyének, Széki M. Gróf Teleki Domokos Ur, a' ki ezen Fényes Hivatalt — minekutánna Fejedelméhez való egyenes Hívséggel, Hazájához, és Kormánnya alatt lévő Nemes Vármegyéhez bizonyított feretettel, Törvényesen sok Ektendökig kormányozta volna, maga' Hivatalát önkéntesen Felséges Fejedelme' lábai eleiben le-tette, hogy mindenek előtt tud-va lévő, és rézfzerént már el-is tölt környüállásokban a' terhekkal meg-rakott, és el-bádgasztott vállait, hátra lévő napjaiban meg-nyugtassa, 's ezen homály nélkül való Nemes Vármegye napját, a' következő nap, Méltóságos Thorotzkó Szent-Györgyi Gróf Torotzkai Pál Ur, reménylett fényével — mái napon fel-váltotta. — Bizonysága tovább-is állatásomnak az, hogy ezen Nemes Vármegyének meg-nem betsülhető Kintsét oly' reménységet nyújtó Férjfiu váltotta-fel, a' ki ezen Nemes Vármegyében mindeneket a' Törvény, és egyenes Igazság ferént fog kormányozni, minden tekintetben, és elő-jöhető környüállásokban tántorithatatlan Hazafiságát fogja meg-mutatni, és így egyik Kintset — más hasonló Kints fogja ki-pótolni. — Végtére: tagad, hatat-

hatatlan az-is, hogy a' nagy érdemü koros Férfiúnak a' jó reménységet nyújtó ifiabb Hazafia lép helyében, mely férént, — férentsés a' Tekintetes Nemes Vármegye, hogy egy olyan Elöljárót nyert, a' kitől mindazokat a' jókat várhatja, a' mik egy igaz Polgárnak, egy hív Hazafinak, egy igaz, és egyenes Elöljárónak Tulajdonai, de férentsés a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur-is, hogy egy ilyen dízes Nemes Vármegyének Kormányozója lett, a' ki Elöljáróihoz mindenkor a' férertettel elegyített Tiszteletét, a' becsülettel járó illendő engedelmisségét, és függését meg-mútatta, nemcsak, hanem a' mostan el-bútsuzott, és Hivatalát le-tett Méltóságos Fő-Ispánnya-hoz-is úgy bizonyította, hogy valamint a' Nemes Vármegye fájdalommal, úgy eddig Hivatalát viselő Méltóságos Fő-Ispánnya — érzékenységgel válnak-el egymástól, és ezen sebet egyéb nem-is enyhítheti, annyira, mint az, hogy abban a' meg-nyugtatót reménységben vagy helyheztetve ezen Nemes Vármegye, hogy a' mit a' régibb Elöljárója el-mozdulásával el-veztett, azt az újabb Kormányozójában fel-fogja találni, és ugyan azért niats-is egyéb hátra, hanem az, hogy a' vólt Elöljárónak azt kívánjam, hogy a' csendes nyugalomra intézett napjait a' leg-nagyobb meg-elégedéssel el-tölthesse, és vízfá-tekintvén azokra, mellyeket Hazájáért, Felebarátjáért Hivatalbéli kötelessége férént el-követett, gyönyörűséggel emlékezzék azokra a' napokra, mellyeket hasznosan a' közjóra fordított. — Az Hivatalában mostan be-iktatott új Kormányozó Hivatalát, a' leg-nagyobb örömei között, az Alattavalóinak meg-elégedésével férentsésen folytathassa, úgy, hogy a' mikor ezen Hivatalát folytatni meg-fűnik, minden Tagjai ezen Nemes Vármegyének, sőt a' késő Maradék-is csoportozott áldásokat botsássan magára, és Uri Házára: a' Nemes Vármegyének pedig azt, hogy vólt Elöljárójának, és Fő-Ispánnya-nak hozzá, és érdemes Szolgálatját meg-esmervén, mind végig rólla jól emlékezzék, úgy nagy érdemü Fő-Ispánnya-t féresse, mellyet azzal fog főképpen bizonyítani, ha forgalmatos munkálkodása, és együtt való Törvényes Tanátskozásai által, — vállaira bízott Terheit könnyebbíteni fogja, mindenekben egyet fog érteni, és ha azon fog törekedni, hogy egymáshoz olyan bizodalommal, és férertettel viseltetnek, hogy a' két Testben egy fiv, és egy Lélek fog lakozni, mellyet fivemből óhajtok-is!! —

V. Notarius
UGRON ISTVÁN Ur' közönő
B E S Z É D J E:

a' Bé-iktató Gróf, és Báró Bízatos Urakhoz.

Méltóságos Gróf, és Liber Báró Instellator Commissarius Urak!

A' Termézet' nagy Alkatójának leg-nemesebb Teremtései az Emberek, mindég a' jövővel foglalatoskodó, nagyobból-nagyobbra törekedő Lelkek' Felséges tulajdonságaiknak lassan-lassan való ki-csirázások' kezdetével, csak keskeny határok közzé fo-
rított Házas, és Szülei Társaságban éltenek, — majd érzéseiknek, tehetségeiknek, kívánságaiknak ki-fejtődéseivel, külömb-külobbféle plánumaiknak ki-vitelére, több ember-
társaiknak segítségek nélkül fűkölködve, egybe-kezdetek gyalulódni, és nagyobb tár-
saságokat formáltak, az emberekből Polgárokká váltak, a' külömböző Interessék a' több
apróbb Társaságokból formált Polgári Alkotmánynak Interesséjébe határozódván, a'
köz-czélra egyenlő akarattal, és erővel kezdetek törekedni, önnön magoknak Törvé-
nyeket írtak, azoknak meg-tartását, oltalmazását, egy fővel az egész új Alkotvány-
nak kormányozását egy magok közzül arra leg-alkalmasabbnak, és magát leg-inkább
érdemesítettnek adták-által. — Felséges meg-jutalmaztatása az érdemnek, a' midőn egy
ki-pallérozott munkás Lélek előtt, az Emberi Nemzet' boldogítása tágas Mezeje fel-
nyitattik, a' midőn sok ezer Szülék Gyermeküket, Férjek Feleségeiket, Polgárok ön-
nön magokat, Barátjaikat, Attyafijaikat, Vagyonjaikat, mindeneket egy Elöljárónak
Igazgatására bízzák, valójában nagy bizodalom, ennek tökéletesen meg-felelni, — fá-
mos ezereknek fel-segillőjének, Tanács adójának, okoson parantsolójának, oltalmazójá-
nak, Bírójának, büntetőjének, jutalmaztatójának, — egy fővel — a' jelenvalók' boldogító-
jának, és a' következők' boldogsága' Fundamentuma' meg-vetőjének lenni, fízinte
emberi erőt fejl-múlt cél, és tsupán csak egy nagy Léleknek arra való munkás tö-
rekedése, és önkéntes fel-áldozása által el-érhető, a' ki-is Nemes czéljától Lelkesítettve
a' leg-nagyobb akadályokon-is kereftül ható fándékkal, és tehetséggel törekedjék
mind azon Kútfőket fel-nyitni, a' mellyekből úgy az egész Kormánnya-alá bizattatott Pol-
gári Alkotmányra, mint annak külön-külön Tagjaira egyesség, öröm, meg-elégedés áradjon.

Szeren

Szerentsés Társaság az, mely egy ilyen maga helyén álló Elöljáró Kormányja alatt lehet, — főképpen ha annak önnön előmenetekre törekedő intézeteit egyben-vetett vállalkal igyekezik minden Tag előmozdítani. — Illyen Elöljárók alatt volt szerentséje ezen Nemes Vármegyének több Ektendöken kereftül — a' legnagyobb felidességgel, okossággal, és előmenetellel igazgattatni, elannyira, hogy boldogságát is már meg szokva elfelejthetetlen emlékeztető — szeretve tisztelt kedves volt Fő-Ispánnának Méltóságos Széki Gróf Teleki Domokos Ur ö Nagyságának elvezetés tsak Atyai modra vigyázó gondos fárnjai alatt nyugodó megelégedéséből való felserkenésével kezdette méltó mértékben érezni, 's midőn már eltűnt boldogságának tsak édes vízfű-émlékezésével maradva — a' jövődönnek bizonytalan sorsával tusakodnék, jóltévő Geniussa homályban borult Horizonján a' reménységnek sokat ígérő reggelével tetfett-fel, a' midőn Felséges Fejedelmünknek Atyai gondoskodása Méltóságos Gróf Torotzkai Pál Ur ö Nagyságát Nemes Vármegyénk' Kormányozójának kinevezni, 's egyfensmind béiktattatni méltóztatott. — Méltóságos Gróf, és Báró Királyi Biztos Urak! Fogadják-el Nagyságtok mint Felséges Fejedelmünk által ezen egyes Lélekkel óhajtott kedves újj Fő-Ispányunknak béiktatására rendeltetett Biztosok, 's e' szeret Ö Felségének Személyessei azon háládatos közöneteinket, a' mellyeket ma mi bennünk Ö Felsége hív Alattavalóji' boldogításokra törekedő szeretetének újjabban életetett jelei gerjeztettek. — Méltóságos Gróf Instellator Commissarius Ur! már tsak volt kedves Fő-Ispányunk! nem mellőzhetem-el ezen Nemes Vármegye' Rendjének Nagyságodhoz viseltető az iránti újjabb közöneteket, hogy noha Nagyságod' földi elrendeltetésének tökéletesen eleget tetele által szerzett érdemeinek édes gyümölcseivel gazdagon megjutalmaztatva, életének telét, nem második Tavasfűt, régolta akarta kedves Házanépe' tsendes Társaságában tölteni, még-is szeretett Vármegyéje' boldogságáért a' magájét is feláldozva, a' Kormányt mind addig, míg azt hasonló édes reménységekkel ketsegtető mássának által-nem nyújthatta, le-nem tette. — Nemes áldozat ez! — és azon 20. Ektendeji tsendes igazgatásnak, a' mely alatt Nemes Vármegyénk a' Nagyságod' Kormányja alatt virágzott, Koronája; fenn-fog annak háládatos emlékezete közöttünk örökösön maradni, a' leg-zebb Monumentum pedig az, mellyet a' szeretet az Emberek' szívében emel magának. — Méltóságos L. B. Instellator Commissarius Ur! a' midőn Nagyságod Nemes Vármegyénket egy szeretett Barátjával, egy hasonló Kormányon ülő Tiszt társával megajándékozta, megöregbiti bennünk a' Nagyságod által Nemes Hazánknak hafnára tett nevezetes foglalatokból fármozott tiszteltünket. — Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur! szeret a' mi kegyelmes Királyunk Vármegyén

megyénket, a' mikor annak — el-vezetett kedves Fő-Ispányunkban való kárát ki-akarván pótolni, Nagyságodat nekünk adta; mi ezt — mind Ő Felségéhez, mind Nagyságodhoz költsönös szeretettel, és tisztelő háládatossággal emlegetjük, és köszönjük. — A' Felséges Uralkodó Háznak, mely mindég Atyai módra érző Koronás Föket adott a' Thronusnak, sok, és nagy köszönettel tartozik a' mi Nemzetünk; — Éljen hát a' mi Felséges Királyunk! — Éljen a' mi derék újj Fő-Ispányunk!! Minden jó Hazafinak Éive — minden áldást belé-foglalván hármasan érezze éljen!! —

Bé-iktatott újj Fő-Ispány, Gróf
 TOROTZKAI PÁL Ur' bé-köszöntő
 BESZÉDJE
 a' Nemes Vármegye' Rendjeihez.

Tekintetes Nemes Vármegye!!

A' Régiséget vizsgálva — gyakran sok olyan ötlik szemünkben szokásaikból, a' melyek, a' mostani rendtartásainkal egyben-hasonlítva, egy előre-tsudálkozásra indíthatnak; azonban, ha jobban fontolóra vesszük, valóban nem oly' rendkívül valók azok, a' mint első tekintettel tetszenek, ilyen p. o: hogy többet ne említsek, egy régi Népnek az a' szokása, hogy a' gyermekek' születésekor gomorkodtak, és sírángoztak, a' midőn ellenben a' mostani időkben a' Kisdedek' születéseken, és kereszteléseken az örömtől elragadtatva szokunk lenni, ellenben pedig azon Nép akár mitsoda koru, vagy rangu Ember halálakor, vagy azok' hammuvá való változásokkor vigadtnak, holott mi most Fő-Nagygyaink, hozzánk tartozó Kedvesseink, Barátink, 's Ember Társaink' halálakkor, 's temetésekkor, (ki-vévén némely dorbézló gomoruságokat) egészen a' bánat' rabjai vagyunk; valóban ezen a' miénkel ellenkező szokásban ily' nagy különbséget tanálva, első pillantatba csudálkozásunkat méltán fel-indíthatja, de azonban, ha jobban fontolóra vesszük, tanálhatunk olyant abban, a' mi azt nem tünteti éppen oly' csudállatosnak szemünk eleibe, mintegy csak előre hirtelen reá-vetett pillantattal tetzik vala, ugyan-

ugyan-is ha Émléljük azokat a' sok vífontagságokat, a' mellyeknek egy Csecsemő, a' Világ' Piattzára való ki-lépésekor, 's azután-is egész élete zavaros folyta alatt, ki-vagyon tétetve, ha meg azokat a' Éélvéfeket, a' mellyek még az erőseket-is meg-rázák, nem sok okunk vagyon a' Kereftelésekkor a' vígadozásokra, de vegyük rendre ugyan-is, ha halgatással el-mellőzem-is a' Világ' más részébe lévő Éerentsétlen Sclá-vokat, a' kik a' Rabfölgai terhes munka, 's kínzás által el-bádjadt életeknek önnön magok' gyilkossága által örömmel vetnek véget, ezen mi lakó, 's a' pallérozottsággal, 's világosodással kérkedő Világ' részébe-is tanálunk olyanokat, a' kiknek Éületések öröme, 's halálok Éomoruságra nem indit; — Éületik egy, 's be bóldog, egy néhány Éempillantások múlva, a' nélkül, hogy jobb, vagy bal keze között külömbséget tudna tenni, ki-múlik az Élők közzül, — itt tehát ezen rövid Éempillantatoknak, a' mely az érzéketlen, magáról semmit nem tudó andalgásban tölt-el, az első Éempillantatján örövendeni ok nints, se ki-múlásakor felette tünödni, mert ki-tudja, hátha az Isteni gondviselés ily' ideje korán a' terhek' sújjai meg-kóstolása előll Éollította-ki, vagy talám hozzasabb életével, mind maga', mind Ember társai' ostorokká vált vólna; — Egy más Éületik, 's lassanként az esméretlenségbe, 's tunyaságba sem jót, sem roffat nem tsinálna, egyik napot a' másik után henyélve el-tójjá, 's végre üt a' várt utolsó óra, 's véget vet unalmas napjainak, még itt sem tanálok az ilyen' Éületése napján sok okot az öröme, valamint halálakor az aggódásra; — Éületik egy, 's meg-ajándékoztatódik a' Termézet' nagy, 's Böls Alkatójától elmebéli Éép tehetséggel, de ezt nem fordítja azon czélra, melyre adódott, t: i: a' köz jó' munkálására, 's ember társainak használására, hanem a' hijábanvalóságokra, és végre az élet' minden gyönyörüségeivel való vífzáz-élése által egésségét, tehetségét fel-áldozza, által-futja az élet' úgy-is keskeny határát, 's egyfóval semmit tsinálva el-jut pallyája' bé-végzéséhez, de van más, a' ki roffzabbra fordítja a' Mindenható' ezen ajándékát, t: i: Felebarátjainak aiatomban való verem ásásra, minden feltételibe való hátrálására, hírében, nevében, betsülletében, mellyek meg-tartása az életnél, kedvesebb meg-rontására, 's mikor leg-jobban nevet Barátja' Éemében, akkor foralja leg-inkább a' mérget méjjebben annak véfedelmére, 's így Éüntelen való rebegésben, hogy itt, vagy amott csalfasága világosságra hozódik, al-útjai ki-tanulódnak, 's néha-néha ez meg-történvén, Felebarátjától meg-vettelve, 's mindenektől el-hagyattatva közelit-el világi útazása' vége, — vallyon már az ilyeneknek Éületésekkor nem inkább Éomoruságra, 's halálok pedig öröme indithatják-é a' körüllette lévőket; — Éületnek némelleyek (bár ritkák volnának) 's Szüléiknek, 's Attyafiainak, Felebarátjaiknak jó reménységet nyújtanak a' jövendő Nagyságra, — erköltsi Nagy-

Nagyságot értek, — itt' sem költség, sem fáradság nem kiméllődik, minden mesterség ki-meritődik nevelésekben, de vagy már a' természetekben belé-van öntve a' rozz, úgy, hogy azt a' Mesterség ki-nem írthatja, vagy nevelésekben történhetik valami olyan, a' mi okozza, 's néha éfre vehetetlenül, mint Domicianus gyermekkori legyek ölése fülte vérengező indulatját, 's mi lezék ezen nagy reménységből, magának, 's embertársainak ostroma, 's Hazája', 's embertársai' boldogságok' csendessége' meg-háborítója, föntelen embertársainak vezedelmekre tselekzik, sőt azoknak véreket fömjuhozza, nem tekint ebbe semmi idő korra, — az ártatlanságot meg-öli, fel-áldozza minden emberiségét vak indulatjának, mi egyéb egy Carilina, egy Caligula, egy Básta, Robespier, a' ki nem egy Római Népről, de tám az egész Emberi Nemről kívánná, hogy egy nyaka legyen, az egy csapással való el-vághatásra, a' kik csak ugyan végtére-is meg-utáltatva, a' kétségben eséssel küzködve, lehellik-ki alatsón lelkeket, meg-érdemelné, hogy feje holta után egy vérrel tellyes kádba vitessék, hogy ott elégittse-ki vért fömjuhozó kívánságát, de egy más a' ferentse' fárnnyain repül, fel-emelkedik a' Ditsőség' leg-nagyobb poltzára, nem elégzik ezzel is, többre vágyódik, 's mint Nagy Sándor, még életibe az Istenek közzé kívánnya magát fámláltatni, 's ezen Hatalmát az emberiség' el-nyomására fordítja, leg-elsöben-is az Isteni félelem' ki-irtására törekedik, 's hogy Ovidiussal szóljak, el-fut előtte a' femérmetesség, el az igazság, hívség, 's bizodalom, 's ezek helyett a' ravazság, tsalárdság, álnokság, az erőszak, és a' másénak hamissan való kívánása állnak-elé; — de nem is tsuda, mert a' mint Claudianus meg-jegyzette, a' Nagyok' példáját követik a' Kissebbek, és az Emberek' indulatját, akár gondolkozások' módját semmi rendelés sem hajthatja úgy, mint a' Nagyok' magok viselete 's így tehát elsőben-is Hazáját tézi ferentsétlenné, 's így ožrán a' Hadakozás' minden ostromait által-vízi az ártatlan Nemzetekre, 's nem egy Város' meg-gyujtásában, mint Néró, hanem az egész Világ' füstölgő langjában, mint valamely mesterséges Tüzi-játékban gyönyörködik, — a' nyomoruság árvíz módjára foly előtte, minden jó rendet fel-forgatni, a' Társasági egyben-köttetésekét ingadozókká, 's bizonytalanokká kívánja tenni, meg refkettet mindent, a' hol ellentállásra tanál, 's végre midön csak nem az utolsó tsapást akarja tenni, hogy a' Világ' egyik részét járma-alá hajthassa, hogy úgy ožrán hatalmas kezeit ki-nyújtsa, a' más részeknek-is meg-hódolására, 's ekkor a' Világot böltsen Kormányozó Mindenható' Végzéséből, a' nyögő Embernek jóvára, fordul a' ferentse' kereke, vakat vet a' Kotzka, 's hanyathomlok rohan a' vezedelemben, 's minden az okosság, 's felidség Tanátsi' ellenére, tett fel fuvalkodott tsélzási füsté válnak

nak, 's Ditsőség' fönjühozáának fel áldoztatott sok fánua Seregei, mint meg annyi kísértetek' képzelődéseitől kínoztatva, egy kietlen Sziget' közénjain tanálja koporsóját. — Hát már az ilyen vérzípó métejek' fületése napja nem annyi gyázt érez é, hogy azt az Eftendők' hozzéu Sorai-is alig törölherik-el, és temetéseken nem méltán el-mondhatjuk-é egy néhai nagy Hazánkfiával, a' ki egy ilyenformának temetése' alkalmatosságával egy valakitől meg-follittatván, hogy miért nem bánkódnak egy ily' Ember' halálán, azt felelte, hogy az életében annyi könnyeket fatsart-ki, hogy halálára egy csepp sem maradhatott. — Tagadhatatlan, hogy fületik olyan-is, a' ki jól fületik, (mert az erősektől fületnek az erősek) jól neveltetik, a' kényeztetés távúl jár tőle, az Anyák magok viselik gondjokat, a' míg Anyai karokra van nevelésében füksége, 's nem bízódik egy neveletlen Személyre, hogy az — Lelkében-is, testében-is nyomorékká tégye, 's a' helyett, hogy az erköltsiséget oltaná annak éivében, már az ellenkezőt kezdi éinlett nyájassággal abban tsepegtetni. — Az Atyák vagy magok ügyelnek a' éiv', 's Lélek' ezutánni formálására, vagy olyanokra bízzák, a' kik bízodalmost meg-érdemlik, 's azok úgy pallérozzák, hogy nevelések által a' Tudományokba meg-tanulják annak főbb díft adó részét, az Isteni felelmet, meg azt, hogy úgy léznek igazán Böltsek, ha érzik, mely nagy Kints légyen a' jó Erkölts, 's ezen érzésekkel áll-ki a' Világ' hánykódásai közzé, meg-felel a' reménységnek, az értelem, és józan Itélet éövettségben lévén nálla egymással, mindég úgy fog mindenekhez, hogy annak végét meg fontolja, Fejedelmének, Hazájának éolgálatára, Ember társainak boldogságok' munkálódására éánnya el tellyes életét; — a' Jót ézközli, a' rosszat el-távoztatni egész erővel igyekezi, de mi házna mindezeknek? akár merre fordul, mindenütt tekervényes Örvényekre talál, a' mellyek el-nyelni törekednek; az engedetlenség, az Igazságtalanság, a' rágalmazás, a' képmutatás, 's hízelkedés' fullánkjai, mint megannyi mérges Viperák ostromolják, 's éüntelen itt' egy, ott más akadályra bukkan, — jóra tzelozó intézetei balra magyarázódnak, minden okossággal tett lépései oltsároltatnak, a' hól méltán kedvességet reméll, ott kedvetlenségre tanál, 's így mindenütt, Alsóknál, Felsőknél, mindenben gátóltatik, végre meg-unnya ezen éövevényes útján vándorolni, úgy gyakran meg-untatják velle, el-húzza magát a' csendes magánosságban, vagy minden érdemei mellett a' Statusnak tett éolgálatja jutalmául meg-vettetik, 's el-útasittatik, 's a' felejdékenység' setéttségében múlik-ki a' világból; — Hány nagy Embernek nints' 's vólt ez a' Sorsa? 's vallyon az ilyenek' ki-múlásán nem lehet-é örvendeni, hogy ennyi Világ' Inségeivel való küéködéseit' rabságából ki-éabadulhatott, de fel-tézem végtére, mint-hogy vagynak-is olyanok, a' kik mind ezeken gyözedel-meskednek, bajt, bút nem éreznek,

nek, vagy ha igen, meg-tanulják annak hasznát venni, 's az által jobbakká, 's okosabbakká, rétetvén, a' töviss közt-is meg-fedik a' ró'sát, lábok alá tiporják ellenségeiket, a' hízelkedést, rágalmazást, nagyravágyást, 's irigységet, Bölts Uralkodók' igaz Hazafiai, 's azokból Haza Attyainak méltán közöntetnek, mint Augustus a' Római Tanács, és Nép által, — jó Haza Atyák, vagy Anyák, egyenes Lelkü Barátok, Felebarátjaik' jóvakat munkálódó Polgárok, 's ezen igaz nagyságban, minekuránna ezen Nemes Hartzot meg-hartzolták volna, által-mennek az örök életre, 's ott el-vézik az Igazak' jutalmát, a' Ditsőség Koronáját. — Hát már vallyon az ilyenek' temetési Innepek' gyáft vagy vígságot érdemelnek-e? Háláadást a' Mindenhatóhoz, hogy az Emberi Nem' áldására, ditsőségére ilyeneket-is teremtet, a' meg holtira nézve pedig ki tudja, vallyon nem éppen most volt-e rá nézve a' fempillantat, hogy maga-is óhajtotta a' Világ' piatrzárol való által lépését egy állandó jobb életre, érezvén Lelki, 's testi tehetségének hanyatlását, az-is a' nagysághoz tartozik, ha azt maga vezi észre, minekelötte más tapasztalhatná, de ha ezt el-halgatom-is, tsak ugyan, minthogy a' Kereftyén Léleknek mindig van, kivel ez életben tusakodni, örvendeni lehet, hogy a' nyugalom' tsendes rév partjára hanykódási után érhetett. — Ezekből, ha a' testi fájdalmakkal, 's fámtalan világi nyomoruságokkal küzködők' ferechtsetlen példáit elő-nem hozom-is, megtetűik, hogy a' régiek' tselekedeteiket vi'sgálván, nem kell meg-fonrolás nélkül ítélni, 's fokásaikat oltsárolni, mert ha mindjárt a' mi bé-vett rendtartásaink, a' józan okossággal inkább meg egyezhetők, mint p: o: annak-is, hogy most a' kereftelésekkor örvendünk, méltó okoktól öftönöztetünk, a' mellyeket elé-hordanom fűkségtelen, ki-ki érezvén azt, de a' régiségben-is van olyan, a' mely az értelem' útján menyen. — Mír ez így lévén Tekintetes Nemes Vármegye, mellyik fokást kövessem, — a' régiket-e, vagy a' mostaniakat? ma, a' midön ezen Tekintetes Nemes Vármegye' Fő Is-pánnnyává való lételem fűletése, vagy kereftelése napját inneplem, örvendjek-e a' mostaniakkal, vagy fomorkodjam a' Régiekkal? — Ha meg-gondolom Tekintetes Nemes Vármegye az Ő Felsége Kegyelmességét, mely nagy Én hozzám, ha meg Elöl-járóim' irántam való kegyes bízodalmokat, hogy mindezeknek hogy feleljek-meg? ha meg, hogy milyen kedvellett, feregett, 's érdemes Főnek lettem a' következője, ha meg — a' köteleesség' terhes voltát-is, hogy az irigység, rágalmazás velem-is, valamint mindenekkel köz, 's hogy Hivatalom' folytatásába hanyféle, és nemű akadályokra tanálok, — ha meg azt, hogy a' mely Nemes Széknek Kormánnya reám volt bízattatva, annak egyes feregetéből, 's hozzám való bízodalmából voltam az Ő Felsége kegyel-

mes meg-erössítése mellett hivattatva, 's nemes büfkeséggel el-merem mondani, hogy a' nagyobb részénél, és jóknál meg-is tartottam, 's ide hoztam magammal által, 's hogy azt vallyon azon mértékben a' Tekintetes Nemes Vármegyébe fel-találhatom-é? 's meg-nyerhetem-é?! ezeket mondom mind meg-gondolom, finte hajlandó vólnék az emlittem régi Nemzet' fokását követni, de minthogy tudom azt, hogy a' midőn Rómában vagyok, Római fokást kell követnem, el-hagyom a' régieket, 's ragaszkodom a' mostani fokásokhoz, annyival inkább pedig, hogy sok részben éppen ezen kedvetlen érzésre indító okokból találom az öröme eléltő okokat; — ugyan-is, — az Ő Felsége' Atyai Kegyelme, mellyet reám ki-áraztani méltóztatott, azt tselekzi, hogy bízzam azon Kegyelme iránt is, hogy hív főrgalmatosságon' tekintetéből, ha né talám mint Ember nem fántfándékból meg-botlanám-is, abból Atyai Kegyelme messége férént fel-emelni méltóztatik, hogy így mintegy meg-erössedve ezen Kegyelem által fogjak megtörténhetett fogyatkozásom' meg-jobbitásához, Kegyes Elöljáróim' bizodalmodat pedig eddig viselt Hivatalomban meg-érdemleni törekedtem, 's oly' féréntsés voltam, hogy azt annyira meg-nyerhettem, hogy ezen újj Hivatalra ajánlani méltóztatnak, már most is annak meg-tartásán való iparkodásomat kettőztetvén, reményelem, hogy ezen bizonyítani méltóztatott Kegyességeket azzal fogják tetézni, hogy Kegyes Stábjaim, 's egy-fővel hogy ki-tégyem, Atyák léfnek; de továbbá oly' féréntsés vagyok még, hogy ezen Tíztelekre méltó Status' főlgálarjába meg-özült Férjfiának, a' ki ezen Fő-Ispányi Székben előttem kedvességgel, meg-elégetéssel ült, nemcsak zoross Atyafiságával, de különös kegyes hajlandóságával-is ditsekedhetem, nemcsak reményelem tehát, hanem meg-is vagyok az iránt győződve, hogy mind ezen Nemes Vármegyé' Kormányozásában, mind a' Fő-Kormány mellett való főlgálatja' ideje alatt tett hozzás, és hasznos tapasztalásait velem közleni, 's Bölts Taníttsával éltetni meg-nem fűnik, hogy így kényes Hivatalom' terhe könnyebbített fog, annyival inkább, hogy magamat egészén annak folytatására fogom fentelni, és semmit el-nem múlatok tellyes örömmel arra törekedni, hogy annak folytatásában akadékok férző fogyatkozásokat el-hárítsak, a' Fúriáknak pedig, az irigységnek, rágalmazásnak, 's több Testvér Attyafiainak egy által-gázolhatatlan véd Par'st téfnek ellenekben a' Le'ki esméret' tsendességét; — ennek meg-nyerése volt életem' mindenkor főbb tzelja, e' lefz ezután-is bé-hunyt fémmeel való Vezér Csillagom, 's ennél fogva igyekezem Én, a' mennyiben hatalmom határi engedni fogják, Szegénynek, Gazdagnak, Özvegynek, Árvának, Elsőnek, Utolsóbbnak egyaránt igazságában eleget tenni, hogy így életem' végén, az Igazak' halálával végezhessem azt-bé, 's bátran mehessek ama nagy Bíró' eleibe, a' ki előtt minden tekintet meg-fűnik,

űnik, 's tsak a' Kegyelem', 's Igazság' mérő Serpenyőjével mérődik-meg minden, 's
 Itélődik-meg ki-ki zemélyválogatás nélkül; — midőn tehát ily' változhatatlan fel-rétellel
 inneplem Én Fő-Ispánnya való zületésem' első napját, vallyon az nem méltán reményl-
 teti é velem, hogy okom fázmozik abból is a' mái napon való örömré, hogy az eddig
 általam Kormányozott Nemes Székben el-hagyott ki-tetző zivességet, a' mely nékem
 mindég kedves, 's el-felejtethetlen emlékezet fog lenni, ezen Tekintetes Nemes Vár-
 megyében-ic meg-fogom nyerni, — igen-is Tekintetes Nemes Vármegye — a' lefz e-
 gész ezen Fő-Ispányi Hivatalom' folytatása' egyik főbb rugója, hogy Én a' Tekintetes
 Nemes Vármegye' zeretetét, 's bizodalnát meg-nyerhessem, 's azt meg-is érdemelhes-
 sem, bizom-is Én ebben, hogy az én fel-tételemet el éren, mindazért, hogy az ez e-
 lötti Időkben-is, míg a' Szomféd Kormányra nem rendeltettem vala, gyakran forogván
 a' Tekintetes Nemes Vármegyében, zeretetekkel méltán dítsekedhetem, 's ennek el-
 veztésére tudtomra, vagy fántfándékkal okot nem zolgáltattam, most-is a' lévén, a'
 kinek akkor esmértettetem, mind pedig azért, hogy a' Tekintetes Nemes Vármegye'
 példás egyessége azt ezközölte, hogy az előttem volt Fő-Ispányok' hozzú sora oly'
 zerentsés volt, hogy meg-érdemlett zeretetét, 's jó emlékezetét a' T. N. Vármegyé-
 nek meg-nyerte, és így reménylhetem Én-is, hogy jóra törekedésem által, Én-is ezen
 zerentsés Sor közzé fogok fámllatni, mivel úgy-is mindég azon fogok igyekezni,
 hogy ezen T. N. Vármegyének boldogsága mind egészben, mind egygyenként elő-me-
 netelittessék, mindeneknek, még azoknak-is, a' kik né talám nem esmervén, avagy tsak
 hírből esmervén, irántam kétszégeskedtek, azoknak-is mondom, hozzájuk, valamint má-
 sokhoz-is való zives barátságommal meg-mútathassam, hogy réfre hajlást, nem esme-
 rő egyenes czélom, — hajlandóságok', jó indulatjuk' meg-nyerése, 's mindenként erre
 igyekezve, meg-follitom segítségemre a' T. Tíztséget, mint Hivatalom' munkás Tár-
 sait, azt a' Tekintetes Tíztséget, a' melynek zivességével mindég zerentsés voltam
 élni, azt a' Tekintetes Tíztséget, a' kik már régtőlfogva, mint egy jó Főnek méltó
 Tagjai — régtőlfogva példás egyességgel, és tsendességgel Igazgatták a' Nemes Vár-
 megye ügyes bajos dolgait, 's ennélfogva vagy Kötelességekre való serkentésem, mel-
 lyet úgy-is jól esmernek, vagy a' Köz-jó, és Szolgálat iránt való buzditásom, mellyet
 hogy mely ki-tetzőleg folytattak, bizonyságom az egész Tekintetes Nemes Vármegye; —
 tsupán idő veztegetés volna, azért ezeket mind el-mellözve, nem kívánok semmit a'
 Tekintetes Nemes Tíztségtől, tsak hogy bizodalnokkal ajándékozzanak-meg, és nem
 kérek egyebet, tsak hogy légyenek meg-gyözödve — az Én költsönös tellyes zives bi-
 zodalmonról, hogy így munkalódván együtt, lézen az, hogy akár moraliter, akár phy-
 sice

sice halálom történik, a' Tekintetes Nemes Vármegyétől meg-nyerem azt, hogy a' mostani Éokás Éerént sajnálkozó jó emlékezetek fog követni, vagy ha régiek Éoká-sokkal kísérne-is-el, nem azt meténe sírom felibe, a' mit a' Rómaiak Romulusnak, hogy legyen bár az Istenek közt, csak ne legyen az élők közt, hanem azt, hogy: — Itt' nyugéik egy hív Hazafi, 's egyenes Ember Barát!! —

Nem teherem, hogy BeÉédem' végén meg-ne állapodjam azon örömtől el-telve, hogy látom, hogy a' Tekintetes Nemes Vármegye ily' dízes Sereggel gyülekezett e-zen mái Fő-Fizti Születésem napja' meg-újítása Inneperé, — ez egy eleven példája az irántam való Éives hajlandóságnak! — mivel közönjem Én ezt meg, — vagy jutalmaz-tassam-meg, azzal, hogy Éivemben fel-emelem a' Háládatosság' Oltárát, és fel-Éente-lem magamat egészen Szólgálatjokra, 's valamint most, úgy ezután-is a' minden Ren-den lévő M. Tekintetes Nemes Gyülekezet mostan-is éreztetett grátziájában, Barát-ságában, Éivességében, jó indulatjában magamat ajánlom!! —

Ház Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

V. Notarius
UGRON ISTVÁN Ur' Elfogadó
B E S Z É D J E:

Va-lamint sajnáljuk a' le-menő Napot, éppen úgy örvendünk a' fel-jövönek; — azt az emlékezet kíséri-el, ezt pedig a' reménység fogadja-el; — el-veÉtjük egy derék At-tyát Vármegyénknek, a' ki valóságos értelembe méltó arra, hogy el-tölt életének, 's Virtussának Lelki esméretét a' Házi élet' tsendes nyúgodalmában kóstolja, 's ímé — egy mást rendel a' gondviselés a' Királyi Kegyelem által, a' ki a' maga életének delé-ben, Férjfi-as erejének virittásában, ki-áll a' Haza' nagy Theátrumára, hogy ott' ezerek-nek haÉnáljon. — Ugy vagy on Méltóságos Gróf Fő-Isáány Ur, — az a' Éép tehetség, az a' haÉnálni kíváno Nemes Lélek, mely Nagyságodnak a' TerméÉettől adatott, egy olyan Talentum, melynek haÉnálását Nagyságodtól a' Közönség' Éive vágyásával vár-ja. — Azok a' ki-mutatott érdemek, melynek Tanúja ezelőtt egész Nemes Aranyos-Szék vala, tökéletes Just adnak nekünk arra, hogy ma Nagyságodat ki-nyílt karokkal,

és buzgó szívvel fogadjuk. — Az az Atyai Lélek, a mely Nagyságodnak Uri Házát olyan példás szeretettel öleli-meg, bizonyos örömet ad az iránt, hogy Nagyságodnak azon Nemes Éive Vármegyénkre-is Atyaiképpen fog ki-terjedni. —

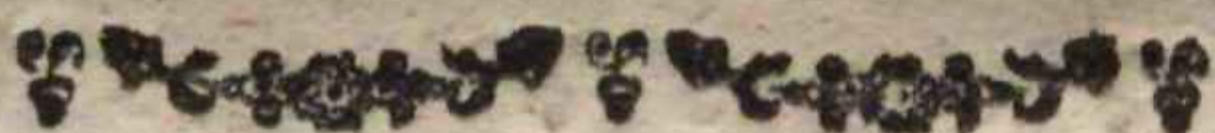
Nevezetes szempillantás az minden józan gondolkozásu Ember előtt, mikor Hivatalában bé-lépik, azt a' jövendőt, a' mely előtte áll, nem láthatja ugyan, de nem-is kell nekünk azt, a' mit a' Termézet el-rejtett, fel-fejteni igyekezni, hanem Hivatalának első lépését egyben-köti aval az utolsó szempillantással, a' melyben valaha azt el-fogja hagyni, és itt önként jön az a' Kérdés, hogy fogok Én akkor önként magammal, hogy fog ez a' Hely véllem meg-elégedve lenni? a' mi Nemes Vármegyénk Nagyságoddal előre meg-vagyon elégedve, legyen Kezes erről az-az öröm, mellyel Nagyságodat el-fogadjuk; — vajha ez Kezes lenne arról-is, hogy Nagyságod-is véllünk meg-lefiz elégedve!! A' mi igyekezetünk leg-alább oda mégyen-ki, mert tudjuk azt, hogy mikor Nagyságodnak tetzünk, akkor a' jobbik résznek fogunk tetzeni. — Egész Vármegyénknék terhe Nagyságodra áll a' mái napon, és ki nem tudja mitsoda tereh vagyon egyben-kötve az Igazgatással? — Az Emberek még a' Sorsnak útjaival békételenkednek, mekkora mesterség hát itt az Emberek' meg-elégedését el-tanálni? — a' sokféle, és egymásnak ellent mondó Interestéket valamelyiknek sértése nélkül egyeztetni, nem kicsiny munka! — Légyen az a' mint van! — az Igazságnak, és a' józan okosságnak csak egy az útja, és ebben az állhatatos Lelkü Férfi, mint a' Nap a' maga ke-rületében, meg-áll. — Légyen az alsóbb Atmosphærában Napfény, vagy zivatar, a' Termézet' úrja nem változik. — Tereh ugyan az Igazgatás, de gyönyörűség-is vagyon benne; sőt miben lehet több, hol vagyon nagyobb Mező, az Hazának haznát kívánó Léleknek magát ki-mutatni? — mentől feljebb áll az Hazafi, annál több jóval tartozik az Emberiségnek. — Mitsoda öröm az, midőn az Ember a' másoktól kereztül nézett Igazságot napfényre hozhatja? — lehet-e annál kedvesebb érzés, mint mikor azt, a' kit mások üldöznek, vagy hideg vérrel el-nyomattatni néznek, az Ember meg-mentheti. Kell-e nagyobb meg-elégedés, mint mikor az Ember munkája után egy egész Kö-zönséget virágozni láthat. — Sok bajok várják Nagyságodat ebben a' Nemes, és Nagy Pályában, de bizonyoson sok gyönyörűségek-is, és a' Nagyságod' nemesen érző Éive úgy vagyon organizálva, hogy azokat a' szép örömöket betsülni, és érezni tudja. — A' hol úgy kell meg-jelenni Nagyságodnak, mint Hazafinak, ott mi a' Királyért, és a' Hazáért a' Nagyságod' nyomdokait követni ditsőségnek fogjuk tartani. A' Magyar-nak, még az Idegenek' meg-vállása szerént-is az ő Fő-Nemzeti vonása, hogy Királya-hoz Hív, Nemzetéhez buzgó, és minden hazonra való tekintet nélkül, áldozatot tud tenni;

tenni; — ne engedje Nagyságod ezt a lép vonást bennünk meg-alunni, mert tsak így leherünk a' Felséges Királyhoz, a' Hazához, és Nagyságodhoz méltók. — A' mi leg-
 febb Clenodiumaink, tulajdon jussaink-is, a' Nagyságod kezébe vagynak ajánlva a' Sta-
 rustol, mi-is úgy közöntjük hát e' mái napon Nagyságodat, mint azoknak ebben a'
 Vármegyében Örö Angyalát. — Engedje a' Mindenható, hogy a' Nagyságod bölts
 Kormánnya alatt Nemes Vármegyénk az erköltsi Culturának útján nagyra nevedjék. —

S. V. Notarius
 ZEYK LAJOS Ur'
 BESZÉDJE.

Nóha azok a' magoss Hegyek, a' mellyeket a' semmiség' örök setétségéből az élet'
 világának első hajnalára ki-tekintve, leg-előfőrláttunk; nóha azok az esméretes Pata-
 kok, Források, Berkek, Rétek, Erdők, a' mellyekben gyermekkori időnkét gond, és fájd-
 lom nélkül — ezen ártatlan időkornak mosolygó reggelén el-töltöttük, még a' késő
 Vénségnek annyi homályokkal bé-borult késő estvéjén-is, vidámitó örömmel töltik el
 bádjadtt fiveinket, csakugyan nem a' nagy folyó Vizek, mellyek ágyokat minden Efé-
 tendőben változtatják, és a' Népektől fíntén úgy, mint a' Patakoktól által-járhatók, nem
 a' magoss Havasok, mellyek ugyan örökre merően állanak, de az Emberi munka ál-
 tal útát adnak, — nem a' magoss Köfalak, mint Chinában, mellyeket a' szabad tetfés
 épített, hanem a' Nemzeti Nyelv, Character, Törvények, és Szokások a' Határai az
 Ember' Hazájának. — Hazafinak lenni tehát nemtsak annyit tézen, mint az Embernek
 a' maga fíllötte földjén lakni, hanem inkább annyit tézen, mint a' Hazai nyelven fol-
 lani, a' Charactert tulajdon maga Characterével egyesíteni, — a' Nemzeti Törvénye-
 ket tudni, és meg-tartani, — a' Nemzeti Szokásokat híven követni, — ez tézen Hazafi-
 nak lenni; — Nagy Hazafinak lenni pedig annyit tézen, mint a' Nemzeti Nyelvet min-
 den más Idegen nyelvek felett betsülni; — a' Nemzeti Charactert elő-mozdítani, öriz-
 ni, gyámolítani; — a' Nemzeti Törvényeket másokkal-is meg-tartatni; — a' Nemzeti Szo-
 kásokat soha újj, és Idegen Szokásokkal fel-cseréltetni nem engedni, — Ezek — mind-
 őfve-véve azok a' Polgári nagy Erköltsök, a' mellyek a' Hazájokat buzgón fírerető Nagy
 Hazafiakat határozzák, vezérlik, és Lelkesítik; — ezek vitték véghez a' hajdoni Görög,
 és Ró-

és Római Ditső Vezérekben azokat a' Ditső Nagy Tetteket, a' mellyek már ma fájdalom! — a' sok Cosmopolita' lágy melegsége miatt, finte a' Mesék közzé tartoznak; ezekből a' linea vonásokból kézü az a' Statusokat őrző Palladium, a' mellyet valameddig a' ravaž Ulyssesek al-útakon a' Hazafiak' Lelkeiből ki-nem lopnak, a' Status' erősege meg-vehetetlen. —

Tekintetes Nemes Vármegye' Méltóságos, és Tekintetes Nemes Rendjei! — Hivatalában mái napon Fényes öröm Innepléssel Bé-iktatott újj Fő-Ispányt Méltóságos Gróf, és Camerarius Th: Sz: Györgyi Torotzkai Pál Ur ő Nagyságát a' mindön kebeletekben el-fogadjátok, engedjétek-meg a' többek között Énnékem-is a' halhatatlan Horatiussal így kérdezőskednem: Quem Virum aut heroa lyra vel cari Tibullus celebrare Clio — — Cujus recinet jocosa Nomen Imago? — Kit vehetnék inkább elő, a' kiben mind az elő-éamlált Nagy Hazafi' Tulajdonságait egy csomóba inkább fel-találhassam? — avagy mivel dícsíthatnám a' mái napnak nagy öröm Innepléséért inkább, mintsem ha az elő-éamlált Vonásokat bővebben meg-magyarázom, és azokat úgy, a' mint Gróf Torotzkai Pálban tündökölni látom, előtökbe terjeztem? — Kettőt nyerek-meg ez által: az egyiket azt, hogy ezen Hazafiui Ézeretet' Nagy Templomába, ennyi sok Nagy érdemű Hazafijaknak Éveiben el-rejtett Hazafiui Indulatokat újra fel-gerjeztem, a' másikat azt, hogy Nagy érdemű Fő-Ispányunk' igaz Hazafiuságát nyilvánvalóvá tévén, az ő Polgári nagy Virtussainak örömmel meg-hódolók. —

A' ki tehát Hazáját Ézereti, az annak Nemzeti nyelvét minden más Idegen nyelvek felett betsülli: — a' nyelv ugyan nem egyéb, hanem gondolatainknak béggező jele, — egy mód, a' mellyel a' mit érzünk, másokkal közöljük, 's már a' Világ' Polgárijának a' mind egy, akár minémű Jegy által jelelje-ki azt, a' mit gondol, de a' Hazáját Ézerető Hazafinak nem mind egy. — Sajnálásra méltó dolog, mikor egy Nemzet maga nyelvét Égyenleni kezdi, és azért más Idegen nyelvet költsönöz, a' mely mind Termézetének, mind Organumainak esméretlen, és így annak idétlen, és ciöltetett kimondásával magát nevetségessé tézi, miképpen közölheti gondolatait? gerjezhet boldalmat? 's erőssítheti a' Barátság' Szent Köteleit? mert csak az édes Anyai nyelv az, — a' mely a' Nilus' Mesés Partjain vándorló Plátót Göröggé tézi, és a' mely áit a' Magyar mindenütt Magyarának marad. —

De — minthogy a' nyelv csak a' belső gondolatok' ki-fejező eszköze, a' még csupán csak magára sem a' Hazát nem boldogíthatja, sem a' Nagy Hazafit nem esmérteti, de a' leg-nagyobb elenyészett Nemzerek' komoru példáját tanítja, hogy ott volt

Nemzet leg-közelebb a' maga el-enyézetéhez, a' hól az Anyai nyelv leg-inkább virágzott; — Ennek ugyan nem a' nyelv, a' mely magában tsak tsupa hang, hanem a' meg-vefettegetett erköltsü Hazafiak vóltanak az okai. Az Ágésilaus, és Milciades' Maradéka meg-tartották vólt Ditső nyelveket, a' mikor Fülöp reájok rontott, azonban Demosthenes minden ékesen állásával sem ébrezthette-fel többé azt a' Charactert, melyet Össöknek hatalmas karjával, rég az előtt a' sírba temettek vólt-el, és a' Római ékesen állás Attyának vólt az a' érehtsétlensége, hogy a' Nemzeti szabadságot el-nyomó Catilinák, és Cäsárok ellen menydörögjen, 's ímé a' mi időnkben-is a' Frantzia nyelv akkor leve az égész Világon leg-ékesebb Classicus nyelv, a' midön a' Nemzeti Gyűlésben Robespier, és Jourdan öldököltének. — A' régi Görögnek a' Hadi nagy Tettekre úgy, mint a' Tudományokra hajlandó volta, az Isteneiktől éarmozott Rómának hasonlíthatatlan szabadság' éeretete, Isteneihez való buzgó vaksága, a' Ditsösségnek kiólthatatlan éomjusága, a' Tacitus régi Germanussának hüsége, tiéztasága, gazdálkodó bárárttságos indulatja, 's hajdoni Ditső Eleinknek, Hazájokhoz, Királyokhoz, Nemzeti szabadságokhoz vonzó nagy éeretete, — Nemzeti büfkesége, — ezek azok a' belső nagy indulatok, a' mellyek Romulust, és Numát, a' Páétor Kaliba Róma nagy építőit, Pompéjust, Augustust, Camillust, annak meg-tartóit, és öregbitőit vezérlették, 's Lelkesítették, — ezektől bé-telve nem jajdult-el Scævola, a' midön jobb karja az égő lángon pattagna, Curtius nem félt a' nagy Föld nyillásba belé-ugratni, Codrus erővel megöletti magát, az ellenséggel Miltziades a' Marathonba, Leonidás a' Thermopiláknál több mint Emberi dolgokat víznek véghez, 's mit mondjak már rollatok Ditső István, Nemzetünk' Alkatója, Lázló, Lajos, Mátyás, Birodalmunk' terjeztői, öregbitői, Hazánknek — a' Ditsösség' Templomába örökre Fénylő Csillagai; — az a' Nemzeti Karakter véghetlenül tsudállatos, a' mely belöllerek állott; — az Országos Gyűlésekbe, a' Rákos, Rigó, a' Kenyér, a' Kereftes Vér Mezei, Belgrád, Buda, Eger, Szigeth Várai vérbe borultak nagy Tetteitek' tsudáitól. —

Sem éeretet továbbá, sem Polgári Virtusok nem maradhatnak ott, hol az Össiek éokrak idegen fényért ki-tseréltetni; — a' Külsök' dolgai bámultatnak, a' tulajdonok meg-vettetnek, sőt még a' Vagyon-is külső Szappanyhojjagért tseréltetik-fel; mihelyt Róma régi tiéftes éokásait fel-vette, mihelyt a' meg-hódólt Á'sia' véztegető bujalkodásai, mint egy Opium, el-lankaftotta, azonnal süjjedezni kezdé az a' nagy Birodalom, és semmi sem vólt többé, a' mi ötét a' végső vézedelemtől meg-tartóztathatta volna, egy Nemzeti módon nyírott haj, egy tsínoson függő bajué, Kard, Mente, Csákó, Sar-

kantyu, tsekélységek! — ki hinné, ha nem tapasztalna, mekkora befolyások vagyunk mind a' Tanátskozásokba a' hasznos Törvényekre, mind a' vér Mezején a' győzedelmekre nézve. —

A' Törvények végtére azok a' Lántzok, mellyek a' Polgárt a' Polgárral egyben tsatolják, — kinek-kinek életét, Vagyonját, betsülletét boldogságban helyhezterik; — itt' már ezeknek megtartásában, megörizésében, tündöklük a' Nagy Hazafi! 's kivált ha a' Magyarinak annyi Századok oltá oly' sok Ellenségektől ostromoltatott, annyi vi-
szontagságok' árjain kereftül evezett fűp, — az ő Characteréhez, gondolkodása módjához egészen hozzá alkalmaztatott Törvényeit tekintjük; — azt gondolom, nemcsak Hazafiainak, de sőt más Idegeneknek-is dírséretét megérdemli az a' Magyar Hazafi, a' ki honnyi Törvényeinket szívében-is fűreti, külsőképpen oltalmazza. —

Ama Nagy Hazafi, néhai Méltóságos Gróf Torotzkai 'Sigmund Ur' méltó Fia, Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur! — ezek a' rövid vonásai egy Nagy Hazafinak, a' Nagyságod' tulajdon igazi képe, a' Nemzeti Nyelv! a' mellyen Nagyságod maga, és egész Uri Háza mindenütt áll, — a' Nemzeti Character, a' mellyel fogva mindenütt egy Nagy Hazafi' Régulusi nagy Lelke tündöklük Nagyságodban; a' Nemzeti Szokás, mellynek oly' híven követője, mint Scipio a' Rómaiakénak — az Afrikai Királyoknál-is, 's végre honnyi Törvényeink, mellyeket oly' híven tart, 's tartat másokkal-is, ezek valóban egy igaz Hazafi' valóságos esmértető jelei, mellyeket minthogy mi fűretett Fő-Ispányunkban oly' bőv mértékben fel-tanálunk, ugyan ki vehetné nekünk rozz neven nagy érdemű Gyülekezet, ha ezen örömünknek emlékezetes nagy Napján vígassággal el-tölt fűveink indulatjának határt nem fűabhatunk? — Nézd csak! mert olyanok azok, mint a' magoss Hegyekről fűrnyű sebességgel le-folyó Patakok, 's ki tarthatná-meg azoknak árjait? — olyanok, mint a' fűltől fel-bojgatott sebess tűzek, 's hól van itt' Hátára a' Lángoknak? a' hogy öleli a' sok fűztendöktől-fogva a' hartz' kétséges Mezején bűjdoklott Ifiat haza térésekor Édes Annya, a' hogy el-felejtkezik Férjfiui erősségéről a' bátor Vitéz, 's öröm könnyeket hullat ortzáján régen nem látott Kedvesseinek enyelgése között, úgy örvendünk, úgy vígadunk mi mindnyájon a' Nagyságod' közöttünk lett meg-jelenésén. Egy Nagy Hazafit, egy fűretett Elöljárót, egy Emberiség' igaz Barátját, Törvényeink' véd Angyalát, a' kit minden Jók igazán óhajtanak, a' kitől minden gonoszok méltán rettegnek, ezeket nézzük mi, és tsudáljuk Nagyságodban; — méltó tehát, hogy gerjedező fűvünk egész' erejéből öntsük-ki tűzta érzésünket, hogy a' mit ezután fűntelen magunkban gondolunk, és kívánunk, most fenn-fűóval öröm könnyek között

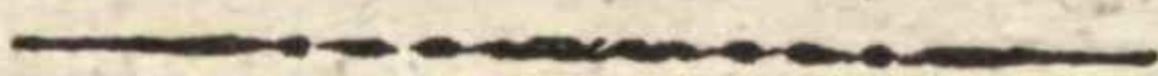

zött ki-fejezzük. — Kiáltsuk tehát egy szívvel, egy lélekkel, Méltóságos Gróf Camera-
rius, és Fő-Ispány Thorotzkó-Szent-Györgyi Torotzkai Pál Ur ő Nagysága
Éljen! — Éljen!! — Éljen!!! —

Gróf Fő-Ispány
TOROTZKAI PÁL Ur' köszönő és háláló
B E S Z É D J E

az Instellatio' Fénye' meg-adására meg-jelent Vármegyei
Nemes Fel-keelő Sereghez.

Tekintetes Nemes Sereg!

A' mái napon akár merre tekintek, 's akár merre fordulok, mindenütt örömöm' fel-
indítására való okot femlélek, — kettős ugyan az ösztön, a' mely a' Tekintetes Nemes
Serget az önkéntes egyben-gyűlésre hívta, az egyik — egy szeretett, 's kedvellett Fő-
Ispánynak a' maga által kért nyugalomra lépésekor bűtsuzása meg-tisztelése, a' mely
annál fentebb Kötelesség, hogy valóban hízeltetés nélkül el-lehet mondani, a' mit
régén egy Metellus Macedonus nevű Római Hazafi mondott vólt, ama híres nagy
Scipio temetésére menő gyermekeinek, ezen alkalmatossághoz alkalmaztatva, hogy jobb
Fő-Ispány bűtsuzáson meg-jelenni nem lehet; — a' másik ösztön az én irántam való
szivesség, hogy egyben-gyülekezések által az Én Bé-iktatásom' Innepe annál fényeseb-
bé téressék, és ez az, a' mely egyik engemet az örömré méltán fel-indit, mert ugyan-is,
akár azt a' Fényes Gyülekezetet nézem, a' melynek közepéből tsak most jövék-ki, akár ezt
a' Tekintetes Nemes Serget femlélem, mindenütt az irántam való szives hajlandóság-
nak bizonyos jelei ötlenek felemem' eleiben, és onnét, mint valamely tükör által bé-
hatnak szívem' belsőjére, nem tehetem tehát Én-is, hogy ennek a' szives hajlandóságnak
vizsgálatására arra ne kérjem a' T. N. Serget, hogy fogadja-el az Én háládatos kö-
szönetemet, és hitesse-el köteletesen a' Tekintetes Nemes Sereg magával, hogy ezen
szivesség által Szolgálatjokra le-köteleztetve érezvén magamat, a' nemtsak Fő-Ispányi

Hivatalom' folytatása alatt, hanem életem' fogytáig meg-bizonyítani fogom, hogy mely kéz legyek, minden elő-adandó alkalmatosságot el-fogadni, melyben éivességeket, hasonló éivességemmel vízfá pótolhatom, most pedig tartsanak-meg továbbra-is Barátságokban!! —

Méltóságos Gróf Fő-Ispány Torotzkai Pál Urhoz — a' Megyei
Nemes Sereg' nevében intézett vízfá-felelő

B E S Z É D J E.

Sereg' Vezérének, Gróf, és Fő-Bíró

K E M É N Y M I K L O S Urnak: —

A' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Urnak hozzánk intézni méltóztatott szavait tisztelettel halgattuk, és nem áthatjuk, hogy a' mi Tiszteletünket ki-ne jelentsük. — A' mi Öregünk iránt való szeretet, és a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur iránt való Tisztelet, gyűjtött minket-egybe, és büfkék vagyunk, hogy ezen célnak egy ily' nevezetes napon felelhetünk. — Reánk volt bízva, hogy Nemes Vármegyénk' Fegyveres erejét meg-mútassuk, és mi azt, a' Tiszteletre, és Rend' fenn-tartására használtuk. — Lássá ebből által a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur, milyen' erőss Vármegyét Kormányoz — és örvendjen, hogy azon erő a' Tiszteletre, és Elöljárója iránt való buzgó engedelmességre használtatik. — Mi köszönjük a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur' hozzánk való hajlandóságát, és azt meg-érdemleni igyekezünk; — mi ígérjük, hogy azon Fegyvert, mellyet ma a' Tiszteletre fel-övedzettünk, a' Háládatosságra fogjuk meg-tartani, és a' Méltóságos Gróf Fő-Ispány Ur iránt való Tiszteletünk tiszta, és állandó lézen.

Haáz Rezső Múzeum
Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

